

Богдан
РУБЧАК

Кримо Икарове

1888.001.

916274

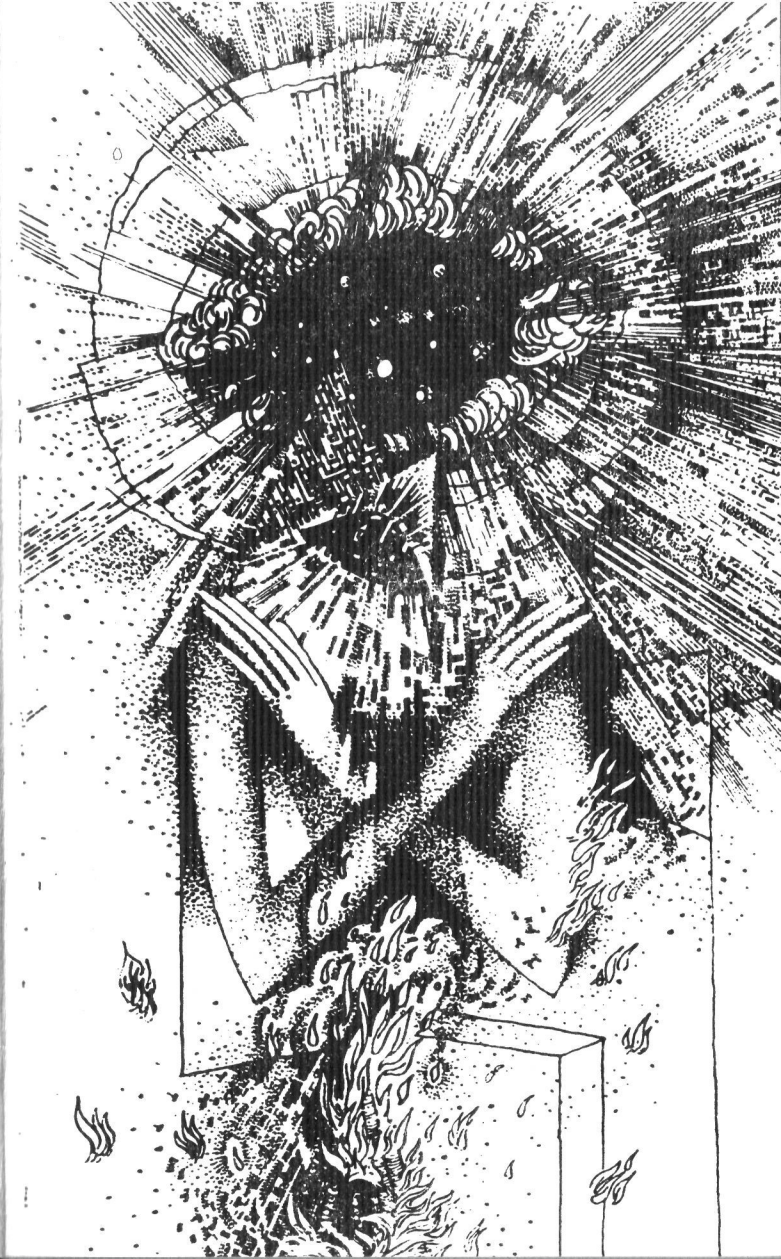
Криво Пкарове

Богдан Рубчак

**Богдан
РУБЧАК**

Криво Пкарове

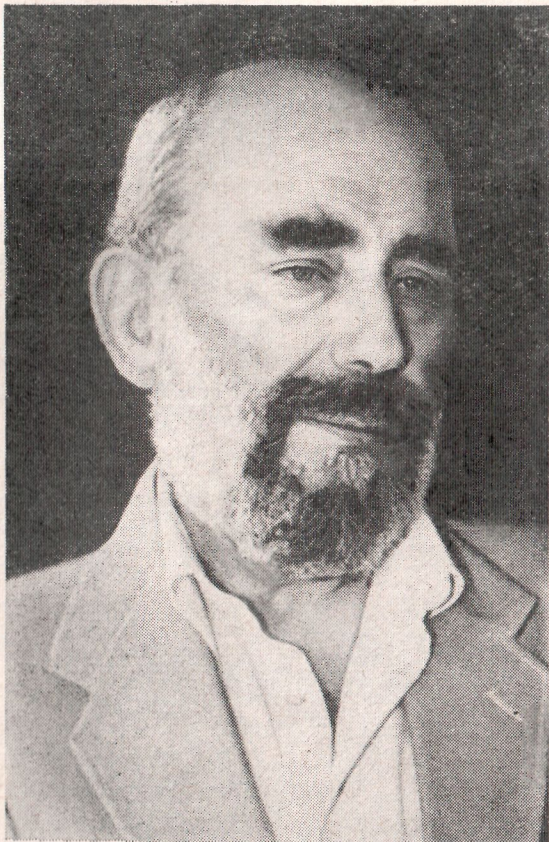
115

Богдан Рубчак

*Крило
Икарове*

КОНТРОЛЬНЫЙ
ВУЗЕНДЛО

Bogdan Rubchak

Богдан Рубчак

Крило Ікарове

Київ
Видавництво
художньої літератури
· Дніпро ·
1991

114.2.64

До цієї книги ввійшли краці твори Богдана Рубчака — одного з найяскравіших представників поезії української діаспори, професора Іллінойського університету (Чикаго, США). Його віршам притаманні оригінальне образне бачення світу, висока культура письма, пильна увага до тонких порухів людської душі. Збірка прикрасить поетичну бібліотечку шанувальників художнього слова.

Передмова *Миколи Рябчука*
Редактор *Ігор Римарук*

Тексти віршів подаються
в авторському написанні.

Р 4702640202—201
М205(04)—91 112.92

ISBN 5-308-01360-8

© Вірші. Богдан Рубчак, 1991
© Передмова. Микола Рябчук,
1991.
© Художнє оформлення. Юрій
Чаринников, 1991

Якщо, прочитавши назву цієї статті, ви кинетесь одразу ж з'ясовувати значення слова «стигми» за «Словником іншомовних слів» (К., 1974 — перше видання, 1984 — друге) чи, скажімо, за «Советским энциклопедическим словарем» (М., 1979, 1982 і т. д.), ви неабияк збагатите свою ерудицію: наші вчені мужі-енциклопедисти запропонують вам аж чотири значення цього давньогрецького слова — від тавра на тілі раба чи злочинця до зябрових отворів у глотці асцидій та світлочутливих органел в одноклітинних організмах класу джгутикових. Не знайдете ви там лише одного, вочевидь, «неістотного» значення слова «стигма» — рани, що відкриваються на тілі людини під впливом самонавійовання; як правило, це рани розп'ятого Ісуса Христа на долонях і ступнях віруючого.

Зрозуміло, в країні державного атеїзму навіть словники та енциклопедії ретельно очищалися від «релігійного дурману», а разом і від культури, від її багатосотлітніх символів та усталених знакових систем. Зазначаючи в одинадцятитомному словнику української мови, що стигма — це «загальна назва різних шкірних захворювань, викликаних істерією» (!), ми не просто конститували себе у мертвотній традиції російського нігілізму з його пісарєвими й базаровими, а згодом і різнокаліберними «бесами», ми ще й відрубували себе від традиції християнської, традиції європейського містицизму й спиритуалізму, від велетенської культури, на цій традиції заснованої. Бо й справді, якщо любов — це лише сума фізіологічних реакцій, а історія — лише боротьба класів; якщо «гвоздь в сапоге страшнее, чем трагедия Гете», а лі-

тература — «колесико и винтик общепролетарского механизма», то зрозуміло, що й людську віру можна проголосити формою істерії — як проголошували шизофреніками інакодумців чи аватористами — екстра-сенсів.

Доля слова «стигми» (як і багатьох інших слів) у тоталітарному суспільстві — це, у певному розумінні, доля самої культури, приреченої виконувати функції утилітарні (їх могло бути і чотири, і сто сорок чотири), але аж ніяк не одну-єдину, найголовнішу функцію — духовну.

Справжня поезія для багатьох із нас теж була такою собі стигмою — різновидом духовної істерії (в офіційних термінах: не випадково ж товариш Жданов називав Ахматову «оскаженілою панійкою, що метастеється між молільнею й будуаром»; не випадково і його послідовники подібним чином змальовували західних «модерністів»); ці стигми доводилося ховати у самвидавних рукописах і машинописах, наче соромітну хворобу, і все ж вони відкривались на тілі — всупереч ідеологічним приписам і навіть часом усупереч самолізуванню самоцензурою.

На початку 60-х років молодий Іван Драч опублікував вірш «Крила» — про такого собі дядька Кирила, якому Новий рік послав у дарунок не «шапку смушеву», й не «люльку дешеvu», і навіть не «солі до бараболі», а «прости господи, — крила». Зрозуміло, що жінка голосить, Кирило ніяковіє і, врешті, розв'язує колізію цілком по-українському: обтинає ті злощасні крила сокирою. Але крила — теж цілком по-українському! — проростають знову і знову:

Так Кирило з сокирою жив,
На крилах навіть розжився —
Крилами хату вшив,
Крилами обгородився.
А ті крила розкрали поети,
Щоб їх муза була безкрила,

На ті крила молились естети,
І снилося небо порубаним крилам.

Історія української радянської, чи, як її не без підстав називають на Заході, «підсовітської» поезії — це значною мірою історія обрубубання (й самообрубубання) крил, але це також історія їх упертого, попри все, проростання. І поки одні сумлінно заробляли собі на «дешеві люльки» і «смушеві шапки» обрубками крил, обшиваючи ними хати, чи, пак, казарми, з «репресансними» колонами й героїчними фресками, інші — у глибокому андеграунді чи в далекій діаспорі — творили поезію справжню і таки «небезкрилу».

Американський ровесник Івана Драча Богдан Рубчак (народився 1935 р. у м. Калусі теперішньої Івано-Франківської області, під час війни емігрував із родиною на Захід) опублікував на початку 60-х свій вірш про крила — про старого поета, що, не прийнявши соціалістичного товаробміну за принципом «натуральні крила — смушеві шапки», опинився — у термінах тогочасної радянської пропаганди — на «заокеанських смітниках». Зрозуміло, що й ті «смітники», при всій їхній «позолоченості» й параноїдальній привабливості для пересічного радянського обивателя, аж ніяк не рай земний для поетів: довколишня пустота, глухота, німота, «закам'янілість» — окрема колізія Рубчаківської творчості, про яку ми ще поговоримо. Але «старий поет» із однойменного Рубчаківського вірша має у собі те, що дає йому змогу з гідністю протистояти і тоталітаризмові ідеологічному, і тоталітаризмові «консумпційному», споживацькому, протистояти, зрештою, усім життєвим знегодам і випробуванням. Він має відчуття внутрішньої свободи, має сокровенне, «езотеричне» знання — усвідомлення таємної причетності до класу, клану, касты — назовімо це як завгодно — *крилатих* людей, — те, чого фатально не вистачає формально начебто «крилатому» Кирилові.

Хоч бурі обличчя зрили,
бо ж ринуть обличчя брил,—
у плечах твоїх похилих
збережені стигми крил.

Що об'єднує наведений вірш Рубчака з абсолютно несхожим (і за інтонацією, і за фавбулою) твором Драча,— це та невідворотність, із якою в одному випадку з'являються «стигми крил», в іншому — самі «крила». Ця невідворотність, думається,— не лише прикмета поезії як такої, а й своєрідна парадигма всієї української історії: стигми крил, стигми культури, стигми історичної пам'яті й національної самосвідомості — лише так, потаємно, ціною величезного волевого напруження і духовного самопавіювання, могли існувати всі названі явища під арештантськими роботами і гамівними сорочками рокованих на «сбліженіє і сляніє» малоросів.

Леся Українка, як ми пам'ятаємо, втілювала ту невідворотність, упертість, зятятість в образі ломика-меню; Франко закликав «лупати сю скалу», Шевченко декларував: «борітеся — поборете!», — ніхто з них, однак, не підозрював, що їхнє доволі понуре сучасне виявиться ледь не золотим віком для українців 30—40-х років ХХ століття.

Поезія «шістдесятників» — це у певному розумінні поезія зачудування живучістю свого народу і водночас — це утвердження тієї живучості, невідворотності, з якою навіть після сталінського інферно, його кривавих сокир і розпеченого заліза у людей все одно з'являються «крила» чи бодай їхні «стигми».

Один із ровесників І. Драча й Б. Рубчака — М. Віграновський — висловив це з дивовижною прямоотою й експресією:

Ми знову є. Ми — пізні. Найпізніші.
Що нарости з худеньких матерів
в саду порубаним.

Про «крила» тут немає ні слова, але типологічно «порубаний сад» — образ того самого ряду; уся українська культура, історія, не кажучи вже про державність, існувала й існує передусім у вигляді «стигм» — чогось, що проростає на нашому тілі часом і всупереч нашій волі, всупереч інстинктові самозбереження, а здебільшого — саме завдяки неймовірному напруженню волі, завдяки вірі, яку, звісно, можна услід за творцями УРЕ, БСЭ та «Краткого курса истории ВКП(б)» назвати формою «істерії», але яку, думається, правильніше було б означити давньою, а проте й досі актуальною формулою Лесі Українки — «contra spem spero».

Богдан Рубчак не належить до поетів політичних чи, як ми нині кажемо, «суспільно ангажованих»; у всіх його віршах ми даремно будемо шукати якихось безпосередніх «відгуків» на «американську дійсність» чи, тим більше, дійсність українську, яку він донедавна знав лише з преси (1990 р. Б. Рубчак уперше побував у Києві — на фестивалі «Золотий гомін»). Думається, що він і не може сприймати усю цю дійсність (історію, культуру і навіть мову) інакше, ніж у вигляді «стигм»: Україна присутня у цій поезії лише як своєрідна потенція, щось, що є і чого водночас немає; є, бо існує мова, якою розмовляли батьки, й існує пам'ять — про «старі пожовтілі журнали» й «давно прогуділі вагони», про «юнаків, що молодими померли» й «дівчину, що підкладає міну під рейку»; але ж і немає — бо не видно ніде тієї України в світі, і жоден пересічний американець не скаже тобі, що воно й де воно, та й пам'ять дитяча надто слабка, аби втримати крупинки найперших вражень під тиском

подальшого, уже майже півстолітнього життєвого досвіду в інших краях та в іншому мовному середовищі.

Певно, тому у поезії Б. Рубчака, як і у творчості інших поетів української діаспори, обмаль конкретики, обмаль живих, неповторних деталей, зафіксованих чіпким, «фотографічним» поглядом. З українською конкретикою все ясно — її й не може тут бути, ех nihilo nihil. Але чому сюди не пробивається й конкретика американська — лише вряди-годи долине «пах пралень, брудних ресторанів», «пил тротуарів», відкриваються «аканти клумб, сутерени, мансарди», «клаптик снігу і сажі між мурами», вітер, що «мевами крутить, мов клаптями старих газет», майнуть «небо, брук, вікна, ліхтар», — дарма що окремі вірші мають дуже конкретну, підкреслено деталізовану назву: «Записки з щоденника», «Імпровізація п'ятнадцятого листопада», «Де кілька спостережень», — саме спостережень (принаймні зовнішніх, предметних, що їх нам так щедро пропонує схильна до своєрідного «гіперреалізму» американська поезія) ми, по суті, тут не знайдемо.

А знайдемо передусім світ метафор, своєрідну «абсолютну реальність», заселену створіннями переважно безплотними і нерідко доволі химерними. Тут тобі і «балерини трепетних хотінь», і «акваріум мрії», і «абстракція твого тіла», і, зрештою, «кімната — чотирикутна туга», і навіть «на поверхнях самотностей: мікроагонії мікрокохання». Одним своїм полюсом — бажанням вийти «на найдавші грані буття» — ця поезія, безумовно, тяжіє до поетики сюрреалізму, — аж до гри суто філологічної, коли побудова образу диктується головним чином співзвуччям слів, логікою звукопису, а не дискурсу («Я був ярий, я був ядерний, як ягня, як ягода, як біла ялина, як брость, як бистринь»; чи: «шалом шалвій, полоном долину»). Але другим своїм полюсом ця поезія тяжіє все-таки до

наративної традиції, до змалювання певного пейзажу душі, до цілком раціональних роздумів і рефлексій:

В сні неспокійному, скажи, чого ти шукав?
Якого спокійного дня, чисті руки?

Якої блакиті, яких благодійних трав,
яких благодійних слів, що їх не дали роки?
Брати досягають корон і найчорніших глибин,
летять орати поля найдавших світів,
але ти не приймаєш отих гордовитих годин,
і шепочуть уста: «Я не того від вас хотів».

У жилах кружляють міста, тремтять у очах мости,
нещадно таврує чоло перехрестів сіль,
і вся ніжність світу, що ніколи не пестив ти,
не хоче йти геть. Ранить лезами снів. Болить.

У певному розумінні цей вірш можна вважати програмним не лише для Б. Рубчака, а й для цілого покоління його ровесників, роздвоєних між двома світами (й двома мовами!) — між «ніжністю» одного світу, яка, попри все, «ранить лезами (!) снів», і жорстокістю, «закам'янілістю» іншого, яка, проте, має свої «корони» й «глибини» і яка, зрештою, є єдиною чи принаймні найнеунікненнішою для поета реальністю.

Про безпредметність чи, радше, предметну розрідженість цієї реальності ми вже говорили; найсильніший опір довоколишній американській конкретиці чинить, на наш погляд, мова — не в тому, звичайно, вульгарному розумінні, що українська мова, мовляв, надто бідна, аби адекватно відбити своїми засобами всю повноту чужоземного (і чужомовного) життя — матеріального й духовного (хоча певні, загалом неминучі проблеми тут, звісна річ, виникають). Головна проблема — це, як уже означалося, психологічна (і мовна) роздвоєність поета: з одного боку — недостатня закоріненість в українське мовно-культурне середовище (чи принаймні брак живого, безпосереднього зв'язку з ним), а з іншого — недостатня інте-

грованість у середовище американське (брак цілковитого отожднення себе з ним, певна мовна і психологічна відстороненість). Ситуація по-своєму драматична: американський космо-психо-логос досить слабо стикується з космо-психо-логосом українським; справа, ще раз підкреслимо, не тільки й не стільки у мовних ресурсах, скільки в неадекватності довколишнього життя (як певної суми душевних актів у контексті конкретної цивілізації і вироблених нею мовно-культурних конвенцій) і життя внутрішнього, поетового, зв'язаного із зовсім іншою цивілізацією, її мовними і культурними архетипами.

Найпростіший приклад — «осокори» й «тополі», що вперто вилазять з американського пейзажу у Рубчаківих віршах. Ми не ставимо під сумнів їх автентичності, ми не сумніваємось також, що й американський поет міг би помітити і вписати до свого англійського вірша ці дерева, але ми певні, що американський читач скільки-небудь істотного значення цій подробиці б не надав, скоріш за все, він би її взагалі не помітив, оскільки в його мовно-культурній традиції «тополі» — це просто «тополі», дерева того самого семантичного ряду, що й будь-які інші в його місцевості.

У певному розумінні національні космо-психологи — це світи, мешканці яких живуть у різних світлових і звукових діапазонах, а тому бачать ічують лише якусь частину чужих частот, а отже, й сприймають чужий світ, чуже буття неповністю чи принаймні не безпосередньо, а через якісь раціональні, понятійні пристрої.

У цьому відношенні «сюрреалізм» чи, краще б сказати, «абстрактність» Рубчаківих поезій — явище до певної міри вимушене, яке є не так наслідком свідомої установки на «безпредметність», як результатом своєрідного «сновидного» буття між двома світами — далеким і майже зниклим, але рідним; та — близь-

ким і видимим, але чужим. Примарність одного обумовлюється його призабутістю і, як наслідок, певною міфічністю («Я... хлопчина з тих дуже власних весен... Вони десь в іншому світі... В пам'яті сонних плесах... В моєму місті»); примарність іншого виникає внаслідок авторської мовної і психологічної відстороненості — суто екзистенціалістська відчуженість поглиблюється відчуженістю мовно-національною:

Дерева мліють, утомлені,
закляті у повінь поглядів,
у стіни мертвого міста.
Мислі жорстокі камінь
обезцешує юність зелені,
скалічує квітнів листя.
Та вічні мацальця коренів
в'ються у північ первісну
від днів безкорінних, безкорих.
Шукають під бруку струпами,
під бездомними стопами
обіцяну землю бору.

(Курсив мій. — М. Р.)

«Безкорінне» й «безкоре» буття, про яке згадує у наведених рядках автор, — це по-своєму досить точна метафора поетової відчуженості і від минулого, й від сучасного. Кожен із цих двох аспектів поетової творчості, взятий окремо, виглядав би якщо й не банально, то, в кожному разі, не настільки цікаво, щоб ми могли говорити про поезію Б. Рубчака як про цілком самобутнє й унікальне явище в усій новочасній українській літературі. Але разом, у своєрідному синтезі, вони утворюють світ справді неповторний і драматичний, світ, що може вважатися свого роду замінником чи, радше, спільним знаменником двох реальних, однаково (хоч і з різних причин) неприступних поетові світів. Поетична інтуїція загалом слушно підказала йому, що стикуватися у його творчості ці світи можуть передусім на рівні філософських абстракцій,

вічних, «екзистенційних» понять, метафоричних «концептів», а не на рівні предметної, вербальної, емоційної емпірії. Це освідчення знаходимо вже у першій поетовій збірці «Камінний сад» (1956), у виразно програмному вірші «Ars poetica»:

Шукати лиш суть, лиш голе буття шукати — суть
буття.

Відчувати простір: літ чорних птахів далеко,
відчувати час: чіткі рисунки в чорних печерах,
і абсолютним вітром розуміти свій день, поете.

Відчуття «абсолюту», здатність бачити явища і події не лише у малому, а й у великому, «космічному» часі й просторі надає творчості Рубчака значення загальнолюдського, підносить її і над традиційними для діаспорної поезії квиліннями з приводу історичних знегод, вигнань, «прокляття доріг», і над не менш традиційними (не лише для діаспорної поезії) квазі-екзистенціалістськими зітханнями з приводу минулості людського життя й тотальної абсурдності всього сущого.

Довколишня закам'янілість, яку подибуємо у поезії Б. Рубчака ледь не на кожному кроці, не є онтологічною якістю світу, а лише певним станом людської душі, проекцією цього стану назовні. А тому й «розкам'яніння» у принципі можливе: всі зусилля людей, а тим більше поетів саме на це й мали б спрямовуватись — на збільшення впорядкованості всесвіту і зменшення його ентропії (щоб «на камінних вітах,— як пише Б. Рубчак,— камінне листя стало зеленіти»).

Знегоди людей і навіть цілих народів у цьому контексті — лише часткові прояви загальної ентропії. Поети долають її лише єдиним приступним їм засобом — словом, хоч нерідко це й справді схоже на «жнива у грудні чи вижидання винограду в січні». Але «стигми крил» з'являються у цих новочасних Сізіфів, що їм, здавалося б, самою долею «призначено

виснути в бруднім бюрі, як і нам» (як і Сен-Жон Персові, як і Т. С. Еліотові, як і десяткам інших поетів із Рубчаком включно, що заробляли на хліб насущний чим завгодно, тільки не віршами),— і Сізіфи стають Ікарами, дарма що «вода чекає, вістря скелі чекає»:

Ні, не можеш зостатися тут,—
мусиш устати і йти.

Навіть коли б поезія Б. Рубчака була лише одним із багатьох свідчень того, як «трудно висіти вічно, як міст, між двома берегами», вона й тоді заслуговувала б нашої найприхильнішої уваги — як цікавий людський, та й літературний, зрештою, документ. Але вона, нам здається, свідчать і про те, як трудно висіти не тільки між географічними, мовно-культурними, етнічними «берегами», а й між берегами буттєвими, «екзистенційними» — між добром і злом, осмисленістю й абсурдом, життям і смертю.

Не треба, зрештою, жити в діаспорі, щоб задавати собі питання: «Чому ти тут живеш? Твої світи зів'яли...»,— але треба таки бути Поетом, щоб відповідати на нього:

А все ж ти ждеш. Бо часом приліта
прозора птиця і тебе зове.
Крилом тобі засвічує уста.

Микола РЯБЧУК

Криво
Икарове

З НОВИХ ВІРШІВ

СОНЕТИ

КОВАЛЬ

Пісні кують небесні ковалі,
співають ними синє тіло світу;
на м'язі серця блискавки поміту
карбують нам залізні королі.

Кував коваль в задрипанім селі
якогось безпросвітного повіту.
На лаві газди — літослови міту
розпаленої, ярої землі.

Він зароди з горнила золоті
виймає. В строгім самозабутті
навчає їх праформами співати.

А щось маленьке тулиться в куті,
таке руде, окате, пелехате,—
навчається свої пісні кувати.

ДОЩ

Розклався ти на безлічі краплин.
Биття хвилини для тебе — одночасне.
Чужі обличчя гладити, наче власне,
бо ж власного не вигладить твій плин.

Тобі я заздрю, з безлічей — один.
В сухих хвилинах час мій довгий гасне.
Хоч по обличчі сласний дотик шасне —
не згладить він гранітових пилин.

Скульптура, в безнастанності нова,
із цих прекрасно самотратних снастей —
ото митець забавних зваб і зваг!

Забаг би й я з моїх хмурних заваг
зневажитись: на мокру землю впасти
у щедро невідписаних словах.

ВЕЧІРНЯ МОЛИТВА

На човні через ніч перевези
мене, підпитий діду. Берег рання
чекатиме з посухою жадання
і з повинню коханої сльози.

Про острови солодкі не верзи
у стоголосих хащах засинання,
і не заманюй шалом догорання,
і шквалом опівнічним не грози.

Я дам тобі за твоїй нечистий труд
цих кілька слів. Подякуєш нещиро
і заховаєш у лахміття бруд.

Відпливши під вітрилом козошкірим
назад у ніч, над ними вчиниш суд
і пустиш танцювати з чорним виром.

НАРЦИЗ

Він просить перед дзеркалом: «Прости!»
І знову — стрімголов до книгозбірні:
як в катакомбах черепа примірні,
лежать там сні, щоденники, листи.

Чужим життям береться він брести,
розкльовувати сторінки покірні,
визбирувати з них слова добірні,—
прообразом своє життя спасти.

А як зневіжать образи певірні,
кімнати знову клечає комірні
своїми ж масками,— щоб знову їх нести
в нові міста і на чужі мости.

І знову входить в дзеркало несите,
прощення знову у ньому просити.

ТРУДНІША ГРА

Відношень дивних я знавець тонкий —
монаших шпетних змов у срібних горах
і слів, що ти проговорила вчора,
кладучи на полицю тарілки.

Двозначний погляд, стримано палкий,
твоя хода, увивиста і скоро,
навіяли якісь рядки з Тагора
та дервішів-вітрів в'юнкі танки.

Що за метафори! Мені пора б
з Тагорами пустити їх на вітер,
бо ігор цих не майстер я, а раб.

Переді мною ж найтрудніша гра:
так як плекати чи тоштати квіти —
усю тебе звичайно зрозуміти.

ДРАМАТУРГІЯ

Я пережив наш життєдайний гріх,
ту нашу гру, квітневу та осінню.
А ти приходиш і відходиш тінню,
неначе лицедії снів моїх.

Є в мене вже новий «Театр утіх»
в старім будинку, що відгонить тлінню;
та іноді молюсь тому камінню,
що з нього був збудований твій сміх.

Для інших будеш маскою сумною,
малою ролею, — або ж судьбою
обсудиш кожний спад їх, кожний зрив.

Мені ж ні ластівкою, ні совою
не станеш, а залишишся собою, —
такою, як тебе я сотворив.

ЗГУСТКИ

* * *

Колись мій час на мене віяв братом,
весною, що тулилася до мене, —
усе в мені знемовлене, зелене,
мої завити тайни виявляти.

Тепер мій час на мене криче круком,
завихром падолистивим регоче, —
листи мої волочить бурим бруком,
щоб їх читали зір нещирі очі.

* * *

Ця яблуна була мені сестрою,
весною воскресала в білий спалах,
мене кормила радістю земною,
поживою страждання напувала.

Коли ж я з нею на порі розквітла
святої Нені білим благовістям, —
прийшов прибудда із чужого світла,
щоб нас розтяти слова наглим вістрям.

* * *

Глухий неспокій в листі та квітках
тривожить слух і не дає читати.
Невже на дощ? Підходжу до вікна,
щоб вишню про погоду запитати.

На аркуш грядки, де слова вінком,
наводить небо нечіткі цитати.
Я і маленька вишня за вікном
читаєм. Боїмося відчитати.

* * *

У зосередженні безмірних літ
працюють разом безлічі варстатів —
про зелен світ складати рідний міт,
історію повернення верстатів.

Поріжуть вас, пов'яжуть вас у сплави,
трачі жбурнуть на пили швиргома.

По білих клаптях душ у мурих швах
верстатиме чужі криваві справи
несито метушлива мурашва.

* * *

Для тебе змайстрував я клітку слів,
аби тебе як щиглика замкнути.
Із натяків прозору сітку сплів,
аби тебе зловити і забути.

Коли тебе забавно годував
окрушинами здогадів з долоні,—
як міг я знати, що мої слова
давно вже служать у твоїм полоні.

* * *

Він знов чужий. Думок і диму клуби.
Пером щось на папері здоганяє.
Вона його і любить, і не любить,
вона його і знає, і не знає.

Він бог чи мох? Ріка чи недоріка?
Раб духів конокрилик чи лабатих?
В цю ніч не стане знов за чоловіка,
а лебедя їй мусить посилати.

* * *

Великий кусень сонця відламався,
коли ти народилася. Дивись!
Від нього ти, як день згасав, сама вся
засвічувалась усміхом колись.

Дивися. Відплива твоя планета
в той простір, що вже притул дав мені.
Як зірка в пісні давнього поета,
то блідне, то згасає вдалині.

З ПОЕТИЧНИХ БУДНІВ

РОЗМОВА ЖІНКИ З ПОЕТИЧНИМ ЛІСОМ

«Зроби із хворосту простору».
«Як Антігонин?»

«Хай буде.
Аби лишень не в корості та
не в лишаях облуди.

Збудуй світлиці кленової».
«Як Євиної?»

«Дай Боже!
Тільки, щоб не Єговиної,
з затилком шептань ворожих.

Та нашуми мені голосу».
«Кассандринога?»

«Як треба.
Тільки, щоб не оброслого
мелісовим струпом неба.

Нового життя ще б дав мені».
«Як гойним панянкам?»

«Авжеж ні!
Хай щебет медвяних демонів
глушать сирени пожежні.

Нічого від тебе, зрештою,
не хочу. Тримайся в тайні.

Гайно своїх мнмих звершувань
ховай в Пегасовій стайні.

Ще й клечай своєю хвоею
конов'язь цього прибудди.
А я, із землею хворою,
викричу все, як буде».

ПОЕТИЧНИЙ ХЛІБ

Такого хліба треба б замісити,
щоб в нім було і злетів, і покор,
щоб був їдою хворим, їддю ситим,—
та я ні пекар, ані прокурор.

Для мене білий місяць зорі меле.
Я із білків совиних піну б'ю.
Та ще й тополі самогубний лемент
до розчинів щонічних додаю.

Та це не так. Моя пожива — час.
Скавчання чорношкірої коханки.
На видвілому плюші — отченаш.
Смердючі ночі та нудотні ранки.

Та й це брехня! На свій насущний хліб
я заробляю. Жезлом менажера
корю ледачий чорношкірий хлів,
бо ж так велить система-менажера.

А волю світу — бидлову, обидну —
по віядуках мрії обійду
та й тополину виявлю біду
в неділю, після доброго обіду.

ВІЩУН

Обачно! Не запитаєш нікого,
де починаються межі ці.
Навіть оленя віркорогого,
ні гадюку, темну наложницю,
ні мухомора, що мружитья
на світлотінні грані,
ні журавля, що ножицями
перетинає світання.

Неначе персями, брязкальцями
на спраглих пальцях жіночих,
очей гарячими дзеркальцями,
де блискають межі ночі,
русалчими, дикими танцями
слово тебе наврочить,
та не покаже під місяцем
підземним знаків пророчих.

Потрібен тут не з зозулинця вивар,
а голос іншою грою,
що говорить не миртом, а вивертом,
вивіркою, куною,
що відає з пущі вивести
бугайця до водопою,—
тільки такий на вівесні
заволодіє тобою.

Він учням на врочищах голубавих,
де відсвітилися за́світи,
в білих борах з прозорими навами

заборонить говіти,—
та як світ уруниться пивами,
крикнуть з купави-квіти,
заведе під кореня звивини
слово там засвітити.

МАРЕНУ ТОПИТИ

В устах розкритих печери,
що дихають часу згагою,
де, може, шамкались чари,
тьмяно освічені здогадом,
де ночі котячі джури
(з місяця злобною згодою)
кляли з лиликів шкіри
та срібні перстені гадини,—

в каміннім лоні печери
набрякла рожева перла.

На слід напутивши чутку,
шукали веселі лучники
майбутнішу від початку:
бичами з променів мучили,
зв'язавши в світання сітку,
прапредків козині чучела.
Неначе стиду печатка,
щеміли за́грав поличники,—

та в світ не збочили свідки,
не зрадили кровоквітки.

Росла, напувана словом,
годована теплим дотиком,
опуклість узявши в сливи,
з її опівнічним відтінком.
Приймала сонливі зливи
свої темної Матінки,

давалась міцно-пестливим
рослин ліянових ротикам,—

далеко від лав крикливих,
навал неситих мисливих.

В устах розкритих печери
прощалась богиня з Ненею,
щоб вийти в наші кошмари
жагучою нареченою,
щоб зв'яти чайму чвари
над чорним плесом-кончиною,
зрости царихою марив,
назвавши себе Мареною.

Та ловчі спутали бранку,
втопили в озері ранку.

МАЛА ЛЕГЕНДА

Корився він по норах і печерах,
та ніжності у камені замало:
старих світів коричневе череп'я
його безсилі стопи протинало.

Блискучі очі стер об голі скелі,
і вже йому нічого не боліло:
у гордості колючій та пустельній
прокляв, прогнав від себе кволе тіло —

і став всесильним. І зійшов він паном
від клекоту орлів у наші села.
Вона його зустріла з повним збаном
води — м'яка, землиста і весела.

Так ніби з помсти за камінне жниво
свого життя — блукання піднебінням —
забаг зачати свій камінний вивід,
засіяти її зірок насінням.

Неначе льодом, каменем зашерхли
поля, закляті в нерости коросту,
завмер в камінну тишу гілки шерех,
заклякли трави у кривлянні росту,

і все застигло без життя і смерти.
Вона ж стояла скелею стрімкою,

аж впливла з правод краплина вперта
і потекла камінною щодою,

немов сльоза. Пробіг по ріні вітер,
і вічне сонце вечоріти, дніти
пустилось знову. На камінних вітах
камінне листя стало зеленіти.

КАЗКА ПРО ДЕНЬ

Було у дня дванадцять годин,
дванадцять князівен, білих лебідок.
Старий не знав, як їм догодити, —
годував сонечком на обід.

Та все їм чомусь було не до ладу,
оцим князівнам, лебідкам білим:
одні заподіяли батькові зраду,
а інші ще більший біль.

Ця повіялась десь за море,
та за срібло віддячила міддю,
найстарша лякала людей марою,
найменша спалила батькові дім.

Коли князь у костистій печері гас,
то гримнув прокляттям на блідолицих.
В печерах кошмарів чуємо часом,
як чорні до зір ячать лебедиці.

ЛУК ФІЛОКТЕТА

Пропите вино і чари пробиті так скоро,
і ти вже, море, старе — посниділи чари твої.
Лиш самотність кигиче, бо маску спопелив сором,
лиш миска крива, і шмаття смердюче, і сторож
знепружений, і барліг, що біль його прогноїв,

біль, крик. Як смієте? Крик, біль і рана,
що й інший заступник на купі гною прийняв,
коли і його заструпила-снєкла промениста зрада.
Наш крик колов сибарита, і конокрада,
і бранку дзвінку, і лицаря, і коня —

наш крик, не їх. Для них я напружував друга,
проколював персні хрящаті горлянок і рук
жиласті зап'ястя. Тятиви нервова напруга
служила їм, як повії брудна наруга,
як срібла сміх, як жовтня брехливе «Умру!».

Я стояв за їх алюмінійове павутиння,
шпалери скляні та прозору шпаклівку зір.
Але темнотіло помстилась густа господиня —
за стіни палат, за пеанів тандитне тиння,
щоб знову я з вами у хащах ричав, як звір,

щоб знову з вами. Щоб знов у завітних ранах
крізь стопи, чоло і пуп,

крізь плоти липкий лантух
червоно кричало. Щоби на нетесаних нарах
народжувався у вічних скорчах обрію ранок
червоною раною. Щоби біль ніколи не вщух.

Щоб розбігались на ради свої, як в нори,
за вітраж порохнявий інкрустованих небом слів
щоб лица ховали від смороду і непокори.
І щоб врешті викинули мене на розхристане море,
бо я наболів. Налюдинив. Наскавулів.

Та друга бракує їм. Стане хто боронити
солодких коханців, сполохані стада самиць?
Спершу хлопець прийде, щоб серце своє покорити,
потім лис доріг, пошрамований, хитро скритий,
заговорить до мене піснею срібних столиць,

і, мабуть, повернусь.

Із смерти струнким нарцизом,
непомільним, блакитним. За біль і за шмаття хмар
дам відповідь гостру на сонця сердечний визов.
Плоскорізьбою на фризі застигну.

Льодистим бризом
війну змінити кошмар на криштальний кошмар.

А тепер я з собою. Мій кострубатий острів
шкірить щоранку порепані ребра скель.
Наді мною чайки танцюють, прозорі гості,
під мною в старечій злості горластий простір
корить гирла, джерела, оселі, корені, брости,—

а в мені моя гордість і сором,

мій зліт і мій скем.

НА ПОЛЯХ «ІЛІЯДИ»

1. ГЕРОІ

Потвори на ходулях. Блискучі чучела
із бронзи. В бровах кров запечена
порічками. Пусті очиць печери,
і вбивства похіть наглі зуби шкірить.

У вухах їм галактики бринять,
а венами колюють кораблі;
кує ненависть гордий герб у серці,
і навіть горб најжив зелену шерсть.

Жорстокість. Розчепірена щока.
Розчавив камінь череп. А в куцях
зламане ратище. Епос. Ось про що
нудно заводять старці по шинках і досі.

А все-таки нещасні. Кукли сил,
хворіють на простоволосий шал,
що смерть дітей на нього — єдиний лік.

Вони ж надлюди. Нелюди, каліки.

2. БОГИ

Найстарший цинік розвернувся в хмари
і безхребетно крутить так і сяк.
Синок з ним поруч — бородач-босяк,
і збочена Атена кров'ю марить.

Старий дари рахує, з жаром скнари
рознюхуючи: цап чи порося?
За дим офір, що потом тіл просяк,
можливо, низпошле дешеві чари.

Таким наборг ми віддавали долі?
Це — богування: раптом стати птахом,
пройтися вихром по смертельнім полі?

Як дні замкнуться у конечнім колі,
хто їх судитиме пекучим жахом?

Плач, Ахіллесе. Розпач, Андромахо.

3. ДЕЗЕРТИР

(Паріс у Третій нісі)

Столиця поїздами й антенами ніч намацує.
Не егіда Атени, а брудна фіранка в готелі
тепер мені бринить, Гекторе, і мені добре. Це є
мій день.

Кажеш, що пошиєш мені з каменюк шинелю,
називаєш то лялею в льоконах, то моржем-самцем,
женокрадом, жеребцем, кнуром, кльовном
у душних
спальнях.

Хай буде так. Але йди геть. Хвалися над трупом.
Сам цей
світ кори. Кричи собі пеани. А мені дай спокій.

Прокльони, Патроклоси,
Ахіллеси з залізним серцем,
коні, колісниці, божевільні б́ги, ікло піки:
цей маніякальний калейдоскоп — геройство?
Сплив сперми

у бронзу оргазмом убивств
чи в скорчені жахом піхви
рабинь — мужність? Ти вже старий. Мариш
гаслами
стертими.

А мій тілесний спис вібрує днетворчою раною
моєї коханої і безсиліє в мислях смерти.

Я ще піду в призначення синьовинового ранку,
щоб убити робота смерти з усесвітом на щіті,
і теж трупожерним круком
над тілом скульптурним крикну.

А тепер дай мені спокій.
Дай заснути в теплім житті.

МОНОЛОГ КАПІТАНА ЕЙГЕБА

1

Ну нарешті, мій білий ките,
випливаєш з моїх глибин.
Я ж на тебе чекав — на китицю
із кошмарів, з води, з імлі.

Я на тебе чигав дитиною
в коралевих картинах книг, —
я ж тебе ще тоді гостинно
в серцежиллі своїм зберіг

і приносив хлопчатком босим
теплі зграї нехитрих слів:
слав до тебе на темні зносини
безборонних своїх послів.

Все для тебе. Усе тобою.
Все тепер — моредонна слизь.
Мародійною біломлою
мислі згусли і затяглись.

2

Я покинув сторуку пристань
і подався уплав, уплинь:
з-під гребінної піни пристрасти
зблисла видивом біла тінь.

Море вітром горить у венах,
серце душить мене, б'ючись:

мушу знати життя студене
вбивчохтивих щілин очиць.

Мушу знати тебе, о Пане
ненавісний і навісний,
що в камінне із полум'яного
ти закляв мої дні та сни.

Хочу битися, білий ките,
розчахнути мертвотний штіль,
як гарпуну, свій жереб кинути
у кипучі провалля хвиль.

Як не влучу — піду блукати
з білих привидів вантажем.
А поражу — впаду з крилатим
у сновиднім плечі ножем.

П'ЯТНИЦЯ САМ

Оцей наговорив багато хитрих слів,
оставив тьму дарів, що я їх не просив:
на погляд мій відвертий маску він надів,
мов хутра на ебен багатой краси.

Заразу жаху зацепив у кров мені,
гріха гарячку та хандри липкий намул,—
не миготять уже боги в моїм вогні,
я мушлю роздушив, бездушну вже й німу.

Громаджу купи дум і сумнівів-жалів,
як ягоди сухі, що нагромадив він:
лякають день і ніч руїни кораблів,
корони королів, птахи чужих провин.

Відплив, як бог. А я на звідному піску
злим хвилям прокричу його пісню мораль,
та й полечу зі скелі в хвилі хлань жаску —
хай зацілюють біль макреля і кораль.

І хай йому тоді, в ту божевільну мить,
в таверні, де торги, гетери, ром і шум,
папугою знаття свободи зверещить
і випалить уцент проклятий, гордий ум.

ВИШЕНСЬКИЙ

Земля ридає. Матінко, ритай!
Ксьондзи та здирці, подуривши раєм,
з ридванами, повіями, токаєм
на весь порозвертались руський край.

В церквах-руїнах, ой, не май-розмай,
а клечання з будяччя, молочаю.
Приблудні пси молебні в них співають
на хворий чад, на чорний урожай.

А ви? Полабзюкуєте поштиво.
Жлуктаєте сьогодні лядське пиво,
а завтра — робачливий руський квас.

Хай струц, гниль, мор, тлінь, щем навчав вас,
бо я їду од вас не батьком сивим,
а чорним круком у пропацій час.

ЛИСТ ДОДОМУ

Набридло, знаєш, груднем жати жито
і вижидати винограду в січні,—
тягнутись знову на дебелій притчі
назад у вічність, мов сценічний витязь.

Як марива, щоб слово сторожити,—
твої торкання. Як кошмару причет.
Як ті тополі, спогадом готичні,
що їх не можна летом пережити.

Тож як нам бути? Нам, що не існуєм
ні у моїм, ні у твоїм майбутнім?
Невже назавжди євшан-зіллям струїм
мою струнисту кров, кровисті будні?

Закам'янієм в далечі облудній,
як виprozorenостарі статуї.

КНИГА З ДОМУ

Еге ж, авжеж, адзусь, агось, Микито:
про все на світі дядько розповість.
Московську задрість і татарську злість
у очках крокодилячих укрито.

Він виживає карколомним спиритом,
бо мислить звинно і безвинно їсть:
підземну нечисть чи надземну вість
він барвінково пов'язав з коритом.

Хай не бандурить нам, що він простак
блаженний, син землиці, сіль землиці:
педантсько, в хірургічній рукавиці,
Поетові розрізати зіниці —
тут мудрий дядько хоч куди мастак.

Підмайстер зла. Байстрик Протихриста.

ДЕКАДАНС

1

Осінь, наче в'юнка кокетка
з далеких днів,
що в протертім портреті предка,
на чарки дні

бачить очі палкі, протлілі,
і чує жаль,
і колише в заляклім тілі
свій перший вальс.

2

Осінь, наче крихкий вельможа
в бруднім бістро,
що покійним покоям, льожам
підносить тост;

щось помітне в тендітних руках,
як осад свят,
і, як морок, бреде по бруках
його віват.

БЛИСК І ВІДБЛИСК

Осіковий гай у січні:
у смерти скорченім струнні
затерпи звуки безлунні —
торішні листки калічні.

Не вчує його білокорий
потік, що німує нині
у зціпенілім спині,—
пливно його не повторить,

йому, про зелені свята,
не випере синє хустя.
З них двох уже не нап'ються
слів боязкі звірята.

Мара гіллястого лося
в закостенілій ристі
в люстрі зачахне імлистім
дочасности двоголоссям.

ДРУГЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Порву. Ця золота вимова
сочистих, перестиглих уст,
кругами повними римована,
цих сплетень вишлеканий хист

осточортіли. Чорний покруч
із ложа пишного зроблю,—
бурштин, цинобру, червінь, охру
переміню в оглухлий зруб

і знак мовчанням білим-білим,
як шибеницю, оточу:
хай повдовує голим тілом
без вишитих, майстерних чуд.

Коли зуміє подолати
похмілля барв, мов шум вина,—
зусиллям першим немовляти
зелене вимовить він А.

ДРУГА ОГОРОЖА

Від безміру глухого світу
оборони, моя розквітла!

Б. І. Антонич

Мережу я спорудив на межі,
куди вимови вже не досягають:
крізь різьблені щілини просякають
рослини темні, мов слизькі вужі.

Ці візерунки візантійських брам
розсиплються, розпусяться, розтануть,
і у валах тривалого туману
розвіється оселя, Міріям.

Прийди, неначе первістка. Схились,
неначе вітки тінь на підвіконні,
щоб кровоколом білогриві коні
промчались знову. Як співав колись.

Сестрою милосердя пригорни,
накресли коло на піску під нами,—
первинними знаками, як руками,
від первісного сну охорони.

МАНДАРИН ДРУЖИНІ

Коли я, перевершений собою,
неначе бог, насичений триванням,
усмішкою закритий кам'яною
на грань ступлю, що перша і остання;

коли мільйони поглядів габою
мене огорнуть самотного рання
і аркою застигнуть золотою
усі мої змагання і вагання,—

ти плач здуши, і під черешень листя
піді сама у день той придорожній.

Малюк-жебрак, обмазаний болотом,
пустує там. Відкритий та порожній
у нього погляд, а в чуприну плисти
пішов вітрець м'яким круговоротом.

СВЯТА І ЧОРТ

В коконах ікон залякли вікна,
і в сукні всеошних сонні стegna.
Різноколірові миті квітня
в зблоті старих мозаїк стигнуть.

На безликий клен упали руки,
замість спати в сплеті рук жиластих,
у постелях кучерявокручих
жити, і на близни ласку класти.

Слів служниця ти і марив жниця.
Наче в нішах переполовілих,
у твоїх безвітряних зніцях
крила голубів закам'янили.

Сміху скалками уста б калічив,
жмурами жури я б щоки клечав,—
бо погідний день твого обличчя,
як жахлива Божа порожнеча.

ТРИ ЛЕГКІ ЛЕКЦІЇ

1. НАУКА КРАПЛИН ДОЩУ

Упадав я в тобі щоночі,
але в снах. На сльотавих площах
не зліталися наші очі,

а тремтіли в облич деревах,
суплячись під дощами ревними,
перелякані кривим зовом.

Ніч ревла. Злив проваллям. Зривом.
З нього мавка мене манила
сміхом тихим, твоїм, зрадливим:

кров карала полином марив,
бо вбивав я наш сміх триванням,
відрікаючись добрих чарів,

м'ятних варив хвилинних втілень.
Та краплини дощу на листі,
що з дитячих далей летіли,

щоб розплинутись у хвилині
(не як сльози, на віях вічні),—
відповіли мені. Віднині

я цвістиму в тобі щонічно,
наче всесвіт в одній краплині.

2. НАУКА РІЧКИ

Задовго шукав я соків
в так званіх травах шовкових
та в мисках яблук воскових.

Зачасто грибів питав я
про темну тайну літання
та руту мучив про радість.

Про рук старі замовляння,
очей німі голосіння
немов нічого не знав я;

неначе й зроду не бачив
ремесел, ніччю звичайних,
і креслень простих, як вічність.

Тепер камінню орлину
відкрию тайну і руті
про мирт збираюсь казати:

новий послухний челядник
сузір'я Лади ладнає
на річки дзвінком варстаті.

3. НАУКА МОРЯ

Все ще тривожать ці моці
усопших рабів квітневих —
прозорі, немов пелюстка.

Все ще маячу прощами
у недокровні люстра,
заклечані тінню вітру.

Небо все ще не ближче,
як очі, пристрастю тьмяні,
в синіх листах на горищі:

наче з павучої ніші
уст іконні шептання
кличуть, жагуче кличуть.

Пора лишити ці мандри
молодшим. Зосталось мало
хвиль на таке марнування.

За милями, мислей скелями,
слів проваллями — море
вітає хвилею ранньою.

ЕСКІЗИ

1. МАДРИГАЛ

Крихітно пола
мана моя дама.

Тремтить дробина
очей в очах. Мана
уст на мені.
Дрижать.

Дотиків сніг за
сипав на сні —
на близвята задум
коханого тіла,
що мозку вощини

в його меду.

В призмі зору
її промінь роз
битий. В розчині ночі
блідю освітлений
планеток рій:

чоло — монастир,
стегна —
турецький рай,

волосся — дощ,
долоні, сказано, сніг,

губи — у сміх,
а очі — чомусь у плач.
Так дивно пола
мана моя дама.

2. НАРІКАННЯ НА ГРУДЕНЬ

Трудно вмирає рік,
як старовір.

Трудно грудень
холоднорукий
віддає мені спогади
погоди
очей твоїх,
і брів,
і грудей.

Старий скупар!

Дражнить
твоїм обличчям
в сухожиллі галуззя.

ЖЕБРАК

(З Сальвагоре Квасімодо)

В тіла убозтві, таким, як я став,—
бач мене, Отче. Я ж вуличний пил,
що вітер підносить, всемілостив.

Був час, не послабшав би дужий шал,
голос шорсткий, як первісний крик,
пісні мові — за жадний скарб.

Тепер — милостиню прошу, жебрак:
дай мені хліб наш насущний — скорб.

БОЖЕСТВА

(З В. Г. Мервіна)

Колись товпилися на порозі смертності
Та не були обрані
Немає свободи такої як їхня
Тих що не мають початку

Навіть повітря є їхнім спогадом
Посіллям де не можуть мешкати
Та в якому ніколи не відсутні

Що ти питають що просто існуєш
І небеса і земля вклоняються їм
Піднімаючи погляд з-над своїх виборів
Умираючи

Цілий день цілу ніч
Все що помиляється їх обожає
Навіть мертві співають їм безконечний гімн

ДУМАЮ ПРО ВОЛЛЕСА СТВЕНСА

(З Роберта Блая)

Цей новий сніг наче говорить про дівчат
В легкому убранні, тканому із золота,
Так, як старий сніг шептатиме
Про французьких сторожик.

Це нове світання говорить про пляжі,
Блискучі, як цукор, і чисті, як хмари Греції,
Так, як виснажений присмерк співатиме
Про хвилі на тому березі.

Ця нова сила шепче про темінь і смерть,
Про слабкий човник, в печері загублений,
Так, як у човні, плывучи у смерть, ти співав
Про пір'я та білий сніг.

ДО КЛІО

А все-таки ти — тільки корч гістєрії,
Кліо. Злива на камінних плитах,
хвилиний скорпіон на сталактитах —
анналах абсолютної історії.

Твій монумент, оклепаний, оплаканий,
розсиплється на ринь столаним тропам.
Листва та комашня покрис трупом
прегордий герб, в крові крилатій плеканий.

В калейдоскопі, пишнім позолотою,
промигнеші у кількох ярих фігурах,
а потім час, як сніг хрести на горах,
увінчить бюсти вічністю золотою.

Гніздом щурів, червивою державою
кольчуги стануть, корогви, корони,
і раті рани, перемоги руни
зрівняє цвіль байдужістю іржавою.

Зламай перо і меч на скельнім епосі,
в музеї моху здай епохи, шати,—
бо плющу підступ, хащів хижі чоти
не переможеш ні в бою, ні в описі.

ТРИ ФРАГМЕНТИ «СЛОВА»

1

Криво летять
ратищ іглиці.
З хмари латать
віщиці-птиці.

Чорною гичю
дими ріжуть обрій.
Хижо кигичуть
птиці недобрі.

2

З сонця на зорі
колишется рать.
Шатра горять,
шоломи горять.

Небо палає,
палають віниці.
Захлинаються лаєм
лахматі лисиці.

Тихо. Ні звука
на чорному світі.
Мором і скукою
море століть.

Плачуть ліси
в глушині віковій.
Лезо сльози
забагрянило вії.

КАМІНЬ

1

Камінь не має вікон,
він не має очей.
Нашим безкровним віком
тиша його тече.

Він від місяця чужчий,
ближчий, ніж далеч у снах.
У звуків байдужій гущі
німо питає нас.

Б'ються об камінь марно
тисячі смутків і щасть, —
тільки линам та сарнам
дар середини дасть.

2

Часом з каменем сором:
наука буття щемить.
Мрієм його собором,
часом, що вік, що мить.

В купол глибинь полинув,
до мнених склепінь поплив
спів — і немає. В глину,
в попіл німіє, в пил.

ФАВСТ

Миші, власті горища,
догризли хутро старе.
Скърбами книга віща,
череп і срібний хрест.

Та заслабий карбункул,
циркуль і циферблят.
Глянь на квітневу бруньку:
більма питань болять.

Трутний трунок готовий.
Хто ти — звiздар чи звiр?
Поклик млосної крови
тяжко тягне від зір.

Чорно — дзвонами крови,
світло — досвітній дзвін.
На кухоль фатальний брови
бургер крилатий звiв:

«Трудно жити, мосьпане?
Ти ж ніколи не жив!
Слово квітневоп'яне
не оживляло жил.

Тверезі хай п'ють трутизну,
ті, що розчиняють світ,
що в тезах справляють тризну
над мітом розквітлих віт.

Їм залиш свої числа:
світ вже для них погиб,
над ними хворо нависла
хмара, схожа на гриб.

Кастрати шукають суті?
Не знайдуть. Єдина суть —
устами співати в сутiнь —
з уст життєдiйну росу».

ДОН-ЖУАН

Твій вітряний вік у квітнях.
Чи в січнях? В цвіту. Чи в снігу?
Жил життєгонне віття
несе неситу снагу.

Не кличеш, не молиш. Лучиш.
Льодиста ловитва в очах.
В мережках шовкових чучел
твій час остовпів, зачах.

Немов правірна офіра,
мов міт сталагмітних століть,
падати білим звірам
велить зіниць хризоліт.

Забув ти, як тихий дотик
травневих прав вимагав,
як із коси темноти
ти місячний промінь пряв?

Пісень теплотілі ріки
спивали дівочі уста;
з обіймів долонь навіки
блакитний дім виростав...

Від кого втікаєш? Хто він,
той ворог німий, кам'яний?
Яка полум'яна повинь
п'ятнує так і п'янить?

Бичує, рве, корчить, мучить,
як блискавки естакад,—
і ти вже не травня учень,
а спазм жовтневих строкар.

Безмежжя тут переможе
гонитва крутіжна ця:
ляже з тобою в ложе
неродиця без лица.

ДОННА З ГЕНУІ

Стигле серце дожа
стане сонним пажем:
уст жагуча рожа
гордість орлю в'яже.

Хоті нагі доні —
білі груди ртутью.
Скроплені долоні
теплою отругою.

У провулку мужа
наглий ніж прониже:
із жажкої, хижкої —
божа та байдужа.

Рук гарячих віти
груддя гріх покорить.
Сім'я самоцвітів
виросте соборами.

Святістю завітчані,
чистою інші —
вічі в щасті вічнім
кам'яніють з ніші.

ОСВІТА СВЯТОГО ФРАНЦІСКА

Коли птицям молитви промінь сплітаю,
прихожани сміються: «Дитя, не дід!»
Та болю літа промін осявають
земних страждань на пташиний літ.

Бачив я: блідолиций пролинув мимо, —
рвалась кров із одкриті печатей сімох.
Я ж зорів лиш тоді, як зорив молимо
тонкоперого птаха святе письмо.

І я чув, як кречет кричить залізний,
як підпалює крильми храми святі, —
та дозрів, як узрів зіницями-слізьми
на руїнах серцець голубіну тіль.

Я з Ним болем палав від бичів бичачих,
огортався в сорому барму, хоча
блілим болем прозрів лиш тоді, як побачив
синьокриле мовчання в Його очах.

Хризостомів стоустих гримить пророцтво,
кінецьсвітня вість горизонти дере.
Але вічність — це чайки святе одиноцтво
і зелена розмова німих дерев.

МОЦАРТ

Струнка структура всесвіту відлита
в крихких сніжинках, в розстрілах листка,
у призмах скелець, у наурузі скаль
і в тіні липи на камінних плитах.

Пульсують персні озером, як подих,
і вірним ритмом гладить ринь прибіій.
Раптовий вітер з вирію прибііг,
вороживом мережить світлі води.

Струна, як арка в стриманому зриві,
накреслює співучий лук небес,
і звуки віддзеркалюють себе,
немов нарцизи в плесі мерехтливім.

То не пташині неприємні трелі
і не клярнет лісів чи бур сурма,—
то музики душа собі сама
проводить кришталеві паралелі.

В цій музиці нема мутних тривог,
лиш — жартом — невідомого оскома.
Засни спокійно: зорі зміряв Бог,
і світ кружляє в точних аксіомах.

ШОПЕН

1. ПРЕЛЮДІЯ ВЕСІННЬОГО ВЕЧОРА

Ти — уважно сірий та чорний
чарівник над руками дам.
Віє спальнями пах помад,
а за вікнами міт вечірній,
геометрія променад.

Маестро! Просять заграти!
Хай лоскоче нерви ніжніш,
не до сліз, звуколезий ніж.
Вони люблять звірів за ґратами,
тож залиш свій біль на пізнш.

Скінчиш. Прийде до тебе мрійно
ще одна, що ти переміг:
«Де твій рід? Ти з яких доріг?
Гра твоя із горінь, безмірно,
що з них ангел, вогонь і ґріх».

У саду, мовчанням броснатім,
плинь, лети,— і забудь на мить
сплетом тіл, легким злетом злить,
що, ув'язнене звуків снастями,
так лиш людське серце болить.

2. ЕТЮД ДОЩОВОГО РАНКУ

Ранку тонкого напнутий шовк
вітер прошиб.
Босий дощ бруком пішов,
наче жебрак, стукав об шиби.

Губи в тебе білені крейдою,
скронями — крові хворої гул.
Посохом кашлю в браму грудей
посо́л загунав глухо.

В заль базальтах потворний зруб
цвітом очей м'ясожерним
ввечері знову тобі з-під рук
рватиме нерви жертви.

Термосить вітер вікном. Клин
грому. Зашарнав кашель.
Тепер — треба. Трухлявий клявіш —
кістка, що раптом окрилена.

В грудях більша, як та, тривога:
твориш — хвилиний Бог —
над гулом, вломом, над глулом ворога
трелів дрібну перемогу.

БАЛЬЗАК

З-під шарів жиру, з-між тіла брил,
з масиву торса у плюші вицвілім
виросли мислей гнівоброві бори
і вибухло слово, гостріше вистрілів.

З бескеть безсоння, із снів сніти,
із самоти, що втомилася сітями,—
стосами томів стоголосі світи,
сил сузір'ями, доль суцвіттями.

Борги торговиць — брудний бандаж
на скарг ячання, на серця клекооти,
на те, щоб совість — безпощадний жандарм—
не змушувала щовечора кликати.

Неграбний плиг на арен паркет,
валилом, блазнем — на спалень килими:
хай діти віку з рахітичних карет
посміються собі зубами зогнилими!

І знову з північчю віч-на-віч
змагання корч безгранними грицями.

Щоб, взявшись цвіллю анемічних сторіч,
в палітурках глейких лягти на горищах.

МАЛИЙ ПОЕТ

Я знав його, і болісно було.
Він говорив про зорі, туберози,
вкривав волосся піт туберкульози,
і сині смуги креслили чоло.

Кавав, що місяць — чарівний бляхар,
коваль монет, буддист золотолобий,
що монументи — лиш крихкі оздоби,
а міти воєн — столики для карт.

В своїй кімнаті, темній і тісній,
слова снував, пісні та шепеляві.
Здавалось — палець б'є в кістлявий клявіш,
та струн не стріне, де ростуть пісні.

Здавалось, що лиш літери і коми
залишить нам, коли залишить нас.
Та тихий сад зростав у мнених снах,
щоб стати світом у тоненькім томі.

МОЯ ІТАКА

Холонуть попелом іскри скронь,
зіниці меркнуть і пісня.
Хмарини ж ласку твоїх долонь
з блакиті пам'яті виснять.

Пливти нелегко з двів багажем:
я в море викинув все це.
Та відблиск слів твоїх береже
у море вкинене серце.

Лишав багато бажань, домів,—
путі опутали тіло.
Хотів, щоб шквал у слові шумів,
щоб слово вітром горіло.

Як довго плив я, і гріб, і брів,
за гріб був вітер високий.
Забув про спокій тинистих брів,
про слів безвітряних спокій.

Сваволя плавань тепер — полон,
а путь полинова, тьмава.
І я впливаю в твоє тепло,
мов човен у білу гавань.

ПОДОРОЖНІЙ

В дорозі в настольне місто
з хребтами мостів ребрастих,
в місто безвісте, без вістер
у вітру гучних тавернах,
без цвинтарів, страшно вірних,
без фресок репаних страстей,
без плюшів, без жовтих люстер,
на крок від пропасті в нерість, —

спинюсь, до кореня зморений,
спочину, до крику чорний.

Віти твої захистять,
не впустять нахабність простору;
пальців росисте листя
остудить гарячку стегон,
запестить пустинний стогін
піснями, від раю простими;
на мить проказа остигне
ледь-ледь помітними стигмами, —

і гість із дикого поля
засне у сірому погляді.

ЗИМОВИЙ РОМАНС

Вітер із снігом у ніжний бій
влітає м'яко і в'юнко,
наче на станції голубій
юнак вітається з юнкою.

Місто — далека планета. Мла.
Кряжі, кратери, кручі.
Вулиця, наче срібна стріла,
летить до нашої зустрічі.

Пройдуть роки, замерзнуть слова,
стопляться сніжні квіти.
Лишиться тільки спогад про Вас
вічно січневим світином.

Сонце буде, і чай, і сніг, —
залишимо все, як застали ми.
Тільки дотик хвилинних снів
Вашими стане устами.

ПІДСТУП СІЧНЯ

Кочарює, царює січень —
на промінницю сплив білок.
У світлицю серпневих свічень
він хмурних навів наволок,

на оселю слив соконосних
зимнокровних полків наслав:
бранок соняшних, соннокосих
знеславляє мерзкий васаль.

Твого тіла полям пологим
та борам полиновим брів
я був леготом і погодою —
найніжнішим з володарів.

Але січня підступна ницість
зледенила поліття слів:
засліпив він твої зіниці
та узяв собі за послів.

В ЕКСПРЕСІ

Поїзд гаспидом косить клени,
аж у пальцях вібрує біль,
і вікно від їх крові зеленої
все у плямах гаїв та піль.

Жеребцем — на мости шпичасті.
Гаракірі зробив горі.
Поцілунки прощань розшастав
і ні дотику не зберіг,

наче звик не ввійду у хату,
і не вийдеш назустріч мені.

Сумерк має тихою птахою
і собі відлітає в ніч.

ПІСНЯ ДЛЯ МАР'ЯНИ

Ця любов, наче овочі цінні.
Дозрілі, пізні.
Наче ніч, що вібрує в осінній,
в останній пісні.

Цю любов я із вересня виніс
за вдачу птичу
і за очі, що шепотом синім
початок кличуть.

За волосся, що ллється на перса,
мов зливи сітця,
за долоні, що в місячних плесах
про святість світять.

В цій любові живу, наче в саді
старім, імлістім,
і збираю розеріблену радість
в тінистім листі.

Заблукався в коханім обличчі,
як в дивнім краю:
в краєвиді його таємничім
себе шукаю.

ЖОВТНЕВИЙ ТРАКТАТ

Жовтець, наче хмурий гусит,—
зіллям пахне вицвілий плащ.
Крок його по бруках хрустить,
вітром рветься пола.

Він, пустельник і мораліст,
жовцю пише сухий трактат
проти травня отруйних стріл,
квітня хтивих атак.

Місяць, писар лисий, перо
мочить в бурій вмирання бруд,
перепишує лист погроз
і жбурляє на брук.

Та пульсують венами міст
юні погляди — грішний блиск.
Ноги кришать жиластий лист,
іншу вістячи вість.

ГЛУХОЇ ОСЕНІ

Лиш спогад знає про ірис,
в листах лиш ростимуть зела:
дерева чорні та сірі,
як вдови, згадують зелень.

Не хочеш хворої мряки,
щоб криги подих покрили,
щоб полем і серцем крякав
столітній ворон безкрилий.

Хай вихор б'ється об хвилі,
хай стане шляхами вити,
хай нагло зляканий виліт
розтrophить безкровні віти.

Та сну не струсить і вистріл
із дня обважнілих вилиць.
Дерев гілляки безлисті —
неба покорчені жили.

ЗАПИСКИ З ЩОДЕННИКА

1. ПЕРШИЙ ВІРШ

Недокурки, диму смуги,
портрети протертих слів, мари
мислей, зів'ялі левконії.

А вікно, наче око туги:
за ним тигри, олені, леви зелені, коні —
дитячий звіринець хмар.

Тополю пригублять очі,
і щоки приголублять білі
груди вітрів — над паперами.

Ось перше з щонічних збочень:
наче ранній промінь
осінніх лісів печери —
рядок просвічує біль.

2. ЗА ВІКНОМ

Дерева мліють, утомлені,
закляті у повінь поглядів,
у стіни мертвого міста.

Мислі жорстокий камінь
обезчещує юність зелені,
скалічує квітнів листя.

Та вічні мацальця коренів
в'ються у північ первісну
від днів безкорінних, безкорих.

Шукають під бруку струпами,
під бездомними стопами
обіцяну землю бору.

3. ВИПРАВДАННЯ

А все-таки я неначе
тонкий березневий хлопчина
з тих дуже власних весен,
з тих — пам'ятаєш?

Вони десь, в іншому світі,
виростають тихою м'ятою.

Спомин їх, вітром несений,
доторкається рук гарячих,
і в сплесах його причина
моїх опівнічних свят,

моїх напружених півднів,
моїх таємничих значень.

В пам'яті сонних плесах
обличчя дитинні, дивні
відбилися кружками прим'ятими,—
ловлю їх у слова сить.

Чи чуєш їх скритий плач
в моєму міті?

4. ДЕКІЛЬКА СПОСТЕРЕЖЕНЬ

*

Тчуть осокори
на варстатах галуззя
вечірній обрій.

*

Тіло красуні
під хтивими пальцями:
місяць і річка.

*

В неводах зливи
щось срібно тріпочеться:
риба ліхтарні.

*

Тоненький пензель
світи на склі малює:
тополя й обрій.

*

Весінні птиці
гаї зіниць розбудять:
перше кохання.

*

Серпневі пальці
на литих скрипках грають:
так зріють групи.

*

У клітці пісні
мовчання біла птиця.
Це дар коханій.

*

Зелені мислі
морозом слів убиті:
старість поета.

МОТЕТ

(З Еудженіо Монтале)

Цього обличчя, ножиці, не тніть,
єдиного, у пам'яті спустошеній.
Заслуханого, чистого лица не заклєніть
у безконечність млисту.

Надходять холоди. Удари їх тверді.
Тремтять акації поранені, підкошені
і ронять шкаралущі цвіркунів
у першу, свіжу ще, калюжу падолисту.

ДЕРЕВО ПЛАВНИКА

(З Річарда Вілбура)

В гаях, колись, ці реліквії знали
скупчене, тихе зростання,—
що лежить тут, як шлак із старої
машини бід;

твердили щорічним збільшуванням
тісне своє існування
і лиш власну природу вбирали
у зелень віт.

Може, для міст сімох чи для війни
самотність їм забрали,
стругали на щогли, тесали на
борт, весло;

хоч у довгих, безметних плаваннях
безодні їх розтрясали,
суднам служили вони, аж море
їх рознесло.

На загальності вод великій годі
блукала їх одність,
але глибин спільний знаменник
їх не скорив;

тільки плинно різьбили їх, гладили
струмені водні,
і прилив вузластий, плутистий
гарно їх зрив.

Їх занесло, де бурун вирує та б'є об
берега грань шорстку,
срібно дзвеніли, як море їх мчало
на скель масив.

І ось лежать — корони, скіпетри дивні
на золотім піску,—
покручені, скорчені, але заслужено
повні краси.

В час наш невпинних, безвідних зречень,
в мокрих змовах на гріх,
хай будуть знаками емблеми ці княжого
розсуду й мір,

що до бездомних добилися руїн, крутилися
на варстатах морів,
та проте зберегли свій уроджений
фібрів узір.

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ (1963)

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ

Добра сестро птахів,
дівчино без спогаду,
щочочі дивишся
крізь снів чужих каламуть,
щоранку дивишся
крізь вій золоту погоду,
як у майстернях сердець
приготовляють зиму.

Завжди незнайома
дівчино без сузір'я,
усюди бачиш
очей найсумніші пісні,
так ясно бачиш,
як орли мрію міряють
і старим матерям
з сердець виривають синів.

Дівчино без дороги,
мандрівниці без дому,
захмарені болем
наші полудні бліді.
Що ж розкажеш про нас
по мандрюванні довгому,
коли ввійдеш, одна,
у свій опромінений дім?

ВЕЧІРНІЙ ЧАЙ

М'яко чекає чай,
і взагалі
вечір на наш одчай
зам'яко ліг.

В нашій зимі взамін
столить землі
взяти зірниць близинь
і я б волів.

Краще ж про зір узір
не говори:
краще, хай туга — звір,
хай розпач — вир.

Буде твій плач — мій плач
на кручий крик.
Важчий від зим тепла,
вітрів кори.

А ПОТІМ ПОЇХАЛИ ДОДОМУ

Спогади, здійснені болем,
вирують, тісняться, місяться,
а рейки біліють полем,
блищать прощаннями місяця.

Сидить вже моя кохана
перед щоденним дзеркалом:
обличчя — любови рана —
забандажоване злом.

І очі вже не варстати
сонць, і волосся — не безум,
і руки не хочуть співати.
Нудьгує вагоном сум.

Мітами втомлені губи
поблідли. Вертатись доводиться.
На станціях лампи голубить
Безвірниця-Світородиця.

БЕЗСОННА НІЧ

Сни мої ніч покорила
місяця синім мечем.
На пам'яті білих вітрилах
вона твоє тіло тче.

Хитро включа твої очі
в зір нерозгадану гру,
в порожньому домі морочить
гарячим дотиком рук.

Радість, іржаву відчасем,
тіні присяг і зневір
спогадом добрим вінчає
і снасть готує на вірш,

щоб він, мов місячний камінь,
в серця темноті мутній
носив замість сйива віками
твою невловиму тінь.

З ГОТФРІДА БЕННА

Пошлю очам твоїм дрімоту,
лишу цілунок на устах,
а сам нестиму ніч, скорботу
і все, що народилось в снах.

Я ніжно покладу на ч'оло
твое і сум, і теплий сміх.
Тим часом ніч, смертельний холод
у грудях витиме моїх.

Слаба ти для глибин, що з нами,
для тих вимог, для тих данин:
пошлю цілунки вечорами
тобі — і підведусь один.

ТАНЦІВНИЦЯ

Тіло лелією хилиться
з леготом сумів і втіх.
Пінний фонтан, мов китиця,
враз розсміявся і втіх.

Руки пливуть почуваннями.
Блискають — іскор гра.
Серце німими прощаннями
ніччю хтось роздира.

І щастя, тепло привітане,
наче прибій шумить.
Глянь: затремтіла вітами
тоскна, радісна мить.

ПІСНЯ ЖІНКИ ПІД МІСЯЦЕМ

Місяць кохати хоче,
він пісню кличе щонаочі,
та заворожене ніччю
в камінь його обличчя.

Збуджений юнок снами,
в злобі заляклій заплямив
постелю мого весілля
піною божевілля.

День мій тепер — незрячий,
мій син без матері плаче:
єдиний-бо світ — шалений
місяць, мій наречений.

П'є він в гульні щонічній
пісні мої лунатичні,
і в темну постелю кличе
камінь його обличчя.

ТРИ ЕМБЛЕМИ

1. КРАСВИД І ОБЛИЧЧЯ

До неба зводить руки
тополі позив високий.
В повісмах грому рокоцуть
камінні жнива.

І білий сногад плаче
над чорним виламом пісні:
блищать загублені очі —
мигдалі болю.

Дзижчать на зливи глицях
сонця і серця дитинства,
щоб прошуміти розгрішень
потоком, але

крізь чорні віти пальців,
у дикий город долонь цих
місячним овочем впало
твоє обличчя.

2. В ОСТАННІМ ДОМІ ДЗЕРКАЛА

В кристальних хащах дзеркала
розбудиш звіра власного,
і з тебе він здере
лице останнє світу.

На нагім морі дзеркала
розгубиш часу гавані,
не знайдеш днів, ночей,
одчаю і надій.

В жаркій пустині дзеркала
не буде тіні дерева,
не буде навіть сну
твоїй ясній самотності.

3. ВІДСУТНІСТЬ

Конечні двері
не впусять ярих,
пернатих звірів.

Безмежні очі
вже не заплачуть,
не глянуть двічі.

Смертельне сонце
намарне палить
пустиню серця.

ДАЛЕЧ ДОРІГ

Знову путі заметіль,
знову мости.
Юности вітряний хміль
віддалю мстить.

Втратив ти в лицях морів,
в морі облич
промінь, що травень беріг
в крилах бджоли.

Вкинув у стукіт доріг
шепоти чуд,
в'язані на дорогих
глицях дощу.

Вже не сріблиться кора
кревних беріз,—
сріблом лиш далеч утрат,
далеч зорі.

СВЯТИЙ АВГУСТИН

Вже переспіла Ахіллева сила
в золоті маски.
Яблуню немилосердно спалила
блискавка ласки.

Яблуком спокій на райдузі гілки
вже не ростиме.
Сонцеобличчя зостанеться тільки
спомином зримає.

Вже не стоятиме стигло над полем
час рівнодення.
Голуба неба прощанням проколе
благословення.

КАІНОВІ

Не сховаш обличчя в речей тихих плесах,
бо море його шумить.
Безумна жертва піднесених весел
не дасть відпочити на мить.

Не сховаш обличчя в безмовнім коханні,
в притулках маленьких щасть,
бо погляд вірний в жорстокому ранні
тобі його справжність віддасть.

Не сховаш у пісні знак тисячоліття,
безвинно пролиту кров:
тож гордо, в сонці байдужого літа,
носи свою чорну любов.

ВІТРЯНИЙ ІКАР

Знов хоче на вітрі виплести
сни крилоокий Ікар,
та в нім теплотіла ріка,
з якої йому не виплисти.

Він вії підняв на вирій
і ринув у вітер виром,
забувши про крові вирок
в своїй віроломній вірі.

Йому ж призначено виснути
в бруднім бюрі, як і нам,—
а то захотів маніяк
ніким не досягнене виснити.

Безумний! За вистріл вищій!
Не знаючи вітру вістер,
у свисті шукає вісти,
неначе той вітер — віщій.

Такому не можна викласти
життя, як по чорнім біль:
найкраще — як давній біль —
його із пам'яті викласти.

ОСІННІЙ ВЕРТЕР

Розносить Лоттам коверти
крихкі листоноша-вітер.
З гіллястих, готичних літер
встає старомодний Вертер.

Крізь сизий згар падолиста,
крізь смуток фортепіяна,
крізь сни неврозних панянок
іде він до світел міста.

Неони пожари світу
малюють по мокрім бруку.
Він пестить дівочу руку,
неначе осінній вітер.

Говорить про запал скритий,
про запах минулих квітів,
а навстріч — мудрість століттів
у тихім: «Дай закурити!»

За патос його протертий,
за мед пахучої прози,
за в'ялі, осінні пози
ніхто вже не схоче вмерти.

СЬГОДНІ ВЖЕ НЕ КВІТИ

(Читаючи Бодлера)

Хризантемами зло вже не світиться
в вечорах, що мов яд, мов полин.
В нім немає вже місця для місяця,
оксамитних пороків і вин.

В нім немає дощу злотолезого,
навіть плюшу дешевих неслав:
Сатана божевілья тверезого
дим отруйний в квартали послав.

Не шукай, добрий, зла в літніх зорях.
Його чистий, безкровний мороз
продукують у лябораторіях
без поем, без розбещених поз.

В кам'яній, в остаточній самотності,
що забула розлуку і біль,
бачу я твої сльози розкотисті,
і безмірно я заздрю тобі.

НЕСПОКІЙНИЙ СОН

В сні неспокійнім, скажи, кого ти шукав?
Якого спокійного дня, чиєї руки?
Якої блакиті, яких благодійних трав,
яких богодайних слів, що їх не дали роки?

Брати досягають корон і найчорніших глибин,
летять орати поля найдальших світів,
але ти не приймаєш отих гордовитих годин,
і шепочуть уста: «Я не того від вас хотів».

У жилах кружляють міста, тремтять у очах мости,
нещадно таврус чоло перехрестів сіль,
і вся віжність світу, що ніколи не пестив ти,
не хоче йти геть. Раниль лезами снів. Болить.

ТРИ ВІРШІ ПРО ЛІС

1. ТИМ, ЩО В ЛІСІ

Тим, що в лісі живуть,
їм не призначено вмерти.
Не знає обличчя смерти
їхня зелена путь.

Відійдуть отак собі
між дерева, що їм об'явлені,
і не будуть ніким прославлені
в тихій пісні, в німій журбі.

Їхніх добрих не знаєм хотінь,
бо живемо у сірій зелені,—
наші душі промінням не встелені,
не рисує їх гостра тінь.

Може, стисне зіниці жаль,
що лишити так час не уміли ми:
не вітали нас лісу килими,
і не знаєм, що таке даль.

2. ДЕРЕВА

Небо вітає вітами,
сонця стрункі заповіти.
Тканими з теміні мітами
хочемо вас зрозуміти.

Прийдем безкрикими кроками
рінню травневого рання:
квіти співатиме соками
сонця міцне дозрівання.

3. В ЛІСІ

В лісу стрункім безмитті
вітням життя моє.
Сонце в моїм zenіті
високе обіддя б'є.

Мов не було розколин
блискавок, бур виття.
Неначе ніхто ніколи
зелених дерев не тья.

Навіть капризні бризи,
пристрасний моря зов,
не розворожив сизих,
єдиних світобудов:

спрагли доріг спіралі
завжди до них вели,—
із передранньої мли
у перводенний праліс.

РОЗРИВ-ТРАВА

Віршам і снам не вір:
травур, та рев, та вир.
З варив розрив-трави
скроплений кожен вірш.

Зов небезпечних круч,
віри росистий крок
кристалізує кров
в зоряний звірокруг.

Спатиме світ повік
там, де так довго спів,
і під теплом повік
світиком визрів спів.

Раб — та світи творив?
Кари пектиме карб:
лишиться лиш терпка
вірність розрив-трави.

СТАРИЙ ПОЕТ

Колами спогади білі
у сіті марив жаских.
Заховані в чорному зімлі,
в'ються вовчі стежки.

Схрещуються на скронях
сліди непрощених ніг.
На скам'янілих долонях
бачиш далеч доріг.

Хоч бурі обличчя зрили,
бо ж риють обличчя брил, —
у плечах твоїх похилих
збережені стигми крил.

ПРИЗНАЧЕННЯ

Даремна тут непокора, —
світ не скаже: «Вернись!»
Геть від завтра і вчора
гнатиме човна вись.

Будуть пекти прощання,
сонце, безмежжя круг:
прапор твого тривання
буде єдиний друг. —

Не буде обіймів дому,
не буде куди прийти.
Смертну відчуєш втому,
та не причалиш ти.

ПИТАННЯ

Не тільки крові тісні
в серці прибої:
часом з країни пісні,
вічно чужої.

Навіть найвища із птах
ще не остання:
завжди на тихих устах
сіллю питання.

ОСІННІЙ ДЕНЬ

Цей день такий осінній, немов триденна сльота.
Немов забуті листи. Немов мати солдата.

Немов по мокрім бруку, нерозв'язаний крок.
Немов недобудований будинок.

Твоє прощання тихе, неначе скін цього дня.
Немов птах. Немов дерева чорне питання.

Немов мої вірші. Немов осінь лица.
Немов на озері холодні плями місяця.

ГОТИЧНИЙ ВЕЧІР

З родовищ спогаду крихітно звівшись,
накреслять старість, наче сіль, літа в лиці,
і стане спів дерев ячанням віщиць,
а вітру шепіт шамканням літавниці.

Немов ченці, підуть молитись речі,
бо місяця ніхто не збагне хитрости,
і костокрилий, перелесний вечір
траву кохасту химороді виростить.

В кімнаті завовкують сиві гості,
набрякне місяць, наче гребінь півнячий,
і виведе тебе в ребрастий простір
кончина, мов любляночка опівночі.

ГРУДНЕВИЙ ДЕНЬ

Не ввійде день у квітня переміни,
не зніме з брами дум зими замок,—
закам'яніє він, і кожен крок
спинятимуть його байдужі стіни.

Не вилелієш слів з морської піни,
ні з соків трав, ні з вітру, ні з квіток.
Пророцтва зайві, снів жаских порок
піднімеш сам серед годин руїни.

Досвідченим старим садівникам
безглуздою здаватиметься грою
хвилина неповторна і струнка,

як очайдушно станеш над собою,
і білу яблуню тверда рука
посадить в сніг грудневою порою.

САНАТОРІЯ СІЧНЯ

В січні не кровоточать
ні дерево, ні слова.
Клубочеться буре клоччя,
де клубився трав навал.

І дні, що в мареннях пісні
летіли миттю відмін,
тепер до білоти дійсні,
тепер до снігу німі.

До мислей, травнями хворих,
заплутаних в зелень ден,
по білих, глухих коридорах
вирлатий лікар іде.

Дозою ліку-морозу
вбиває гарячку лиць,
впорскує в жили наркозу
мільйонами срібних глиць.

Мені ж він не допоможе,
той блідорукий аскет,
бо день мій ще заворожен,
блищать ще в очах казки,

і струмись точної ртуті
мстить за розгульність ночей,
купаних квітнями в труті,
в цигуті твоїх очей.

ЛОВИ НА ОДНОРОГА

(Поема-гротеск, написана
від вражень середньовічних гобеленів
у музеї «Манастирі» в Нью-Йорку)

1. ОДНОРІГ БІЛЯ ФОНТАНУ

Кінь, чи козел, чи авциболот
у своїм одним розі, неначе в шапці кльовна,
з загадковою, навіть по смерті, усмішкою,
він радо віддає свою чужість провесні світу.

Біля замовного фонтану буття
дозволяє собі на всякі веселі витворки,—
лев, олень, голуб і леопард
приятно дивляться на його дивну гру.

Він один знає тайни і сни птахів,
і в жмурах уміє читати неба блакитне майбутнє:
в його крові щомить народжуються світи,
а в очах горить сліпуча рана любови.

2. ПОЧАТОК ЛОВІВ

Населення занепокоїлось:

«Одворіг? В нашому садочку?
В веселій грі з тигром і голубом?
Ховайте дітей! Бережіться виродка!»

«Що робити, що діяти?» —
залепетав безпорадно король.

«Вбити його!» —
заторохтіли астрологи.

«Вбити його!» —
замимрили ворожбити.

Зашамкали книжники:
«Вбити його!
Хай на його смерті зацвіте висока людська мисль!»

«Айяйяйяйяй!» —
залопотів клопітливо король.

Зашуміли князі —
митар і сутенер,
лицемір і махляр:
«Вбийте однорога,
принесіть в жертву нам!»

Вже-бо набридли
смажені відьми,
сретик жарений».

І народ заспівав:

«Співати будем,
пута забудем,
славу здобудем!»

Спалить на капищі,
принесіть в жертву нам!»

«Vox populi — vox Dei»,—
кмітливо буркнув король.

Сплеснули в долоні облесники,
затривожились брезклі благочестивці,
стиснули побожно карбункули,

наділи замшілі барми, ржавілі кольчуги,
нав'ючили злобою соколів і собак —
своею злобою, собою,—

і йдуть на однорога великою війною.

3. ПІСНЯ: ДІВА ЗАМАНЮЄ ОДНОРОГА

Ой, пізнали мужі
пристрасті однорога:
посилають до нього
найрозкішнішу з дів.

Бережись, однороже!
В неї в серці — безгигієнця,
хтива хитрість в обличчі,
а в очах — самолови.

Не заплутуй в ворожі
ткані серця поліття,
тільки в плетиво віття,
тільки в сіті садів.

З птицею подружи,
золотий однороже,—
лиш вона вчути зможе
пісню рідної крові.

4. ОДНОРІГ УМИРАЄ

Прив'язали білозора на ланцюг золотий,
закували в нашійник з бірюзи,

саджений лазулітами та лживими словами.
Обгородили його огорожею
з шансонеток жадібних, з нажитків, з жетонів,
і він почав розуміти людей.

Перед ним лицедіяло їхнє кохання:
біржа білих рук, торг розкритих ротів,
спазма прощання і фосфоричне тіло самотности.
Перед ним довершилося їхнє страждання:
пламениста Сліпучість у сухому куці.

Там, де колись були квіти і звірі,—
стирчали чорні руїни дому.
Там, де колись був грайливий фонтан,—
золою притрушений труп дотлівав.

І глухою нудьгою торкнулася білого бога
найсолідша з наложниць.

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА (1960)

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА

Треба більшої самоти,
ніж та, що в чотирьох стінах:
треба, щоб в собі ти
назавжди впав на коліна.

Так багато треба прощань
з веснами, з ніжністю, з світом,
щоб торкнути променів грань
хоч раз льодовим своїм літом.

І треба так довго йти
в непротисто яснім промінні,
і в пустинях німих самоти
собі говорити тіні,

і падати в тьми обрив,
де овоч і ангел падав,
щоб у тінях, що ти освятив,
зацвіла промениста зрада.

ГЕТСИМАН

Круг дерева живого обвилась ліяна:
скорботного Христа цілує сильний Юда.
Осанну заспівали спадкоємці кволі,
а крамарі крикливі вимагають чуда.

Відставим меч, відставим гріх свій, гордий Петре.
Куняти будемо у наших чорних норах,
і будем думати про Вчора вільний вітер:
найважча кара Господа — покора.

КАЗКА

Ранок, сліпий від досад,
жаский вчинив самосуд.
Зосталися в чорних садах
блакитної крові сліди.

Ласкавих суддів трибунал
промінним гнівом палав,
аж птах милосердя просив:
літати ж немає сил.

Дідок, що ножі точив,
знайшов самотнє дівча,
що співало в тернових кущах,
колючі вітки в'ючи.

В одежі з полину стеблин
дівчину суддям привели.
І присудив трибунал,
що винна у всьому — вона.

НЕБЕЗПЕКА ПІСКУ

З піску виростають колючі рослини,
сухий пісок ріже дитячі очі,
засипає стежки, засипає поріг і спогад,—
з піску виростають колючі очі.

З піску виростають колючі руки,
уста, мов ножі, кущі шорсткого волосся:
тіло піску м'якогрудої жертви шукає,
що дощ в зіницях несе, що має зелені руки.

ДЛЯ ФРАНЧЕСКИ

Апокаліпсис у повіках ти
ховаєш. Нишкне непростенний звір
у ребрах. Грудка гостросиніх зір
останок мозку хоче випекти.

Чому ти тут живеш? Твої світи
зів'яли поза понеділком мір.
Кому ж приносиш тисячі офір
щодночі — безголосих, без мети?

Ти сотням свідчила смертей. Тепер
страждання й місяцеві груди рве,
бо спогад злий можливість снів роздер.

А все ж ти ждеш. Бо часом приліта
прозора птиця і тебе зове.
Крилом тобі засвічує уста.

ЗНОВУ ДЛЯ ФРАНЧЕСКИ

Оздоблена рука міцного світу
нам навіть спомин образу порве,
і щось безмежно ніжне, щось живе
зів'яне, не діждавшись одвіту.

Торкнеш у сподіванні свіжу віту,
та з неї вже знання не попливе:
бо ж дерево, що рідне і нове,
закам'яніє в холод сталагміту.

Відійдуть сни, сади, будинки, вежі,
відійдуть ті, що друзями були,—
розтануть у порожньому безмежжі.

І навіть не оглянешся, коли
увійде він, і на його одежі
принишкнуть смуги вічної імли.

ЗРАДА АНГЕЛА

Втомились плечі від незручних крил,
таких, як на старих дереворитах.
В куточках уст усмішка сибарита
і на сандалях тротуарів пил.

За те, що землю взяв за небосхил,
земля забрала завеликі мита:
єдина справжність міту вже закрита,
і уявити літ немає сил.

Та хоч привабив світ ночей гостинцем,
хоч прикував тебе тягар речей,—
залинишся ніяковим чужинцем:

ясніють у очах знаки незмиті,
і заважають крила, і пече
сліпучий спогад першої блакиті.

ЛИСТОПАД

І досі білогриві
коні піною-кров'ю,
і досі про інший берег шепоче море,
а вже осінь обличчя вишневе твоє, шовкове
взяла у сухі долоні.

І досі про гарячі
зустрічі шепчуть ночі,
і іншу зустріч дерево обіцяє,
а вже жести пустіють, і білоустий спогад
пестить чоло востаннє.

А в очах уже заморожений літ пташиний,
болю вже в них немає.

ГРУДЕНЬ

З холодної столиці своїх очей
дивлюся на країну м'якої землі —
положистих піль, сунічних лісів
і хтивих рік.

З камінної твердині свого буття
хотів би я вийти брамою уст
на незайманий шлях: до селищ сердець
знак принести.

Шаршаву огорожу свого чола
відкрити, наче тишу нічну свиріль,
і сободем, лисом, совою, сном
прийти до них.

Та знаю: одягнуся в брокатний плащ
і перснем дідичним браму торкну,—
тоді кров дерев, зелену кров трав
уб'є мороз.

З ЗЕЛЕНОГО ЗОШИТА

1

Про твої очі говорять красвиди,
лагідністю твоєю шумлять тополі,
і на галявину спомин лягає
твого волосся.

Коли, мов зруб, нудьга бовваніє
і дні завідьмлюють пісню в камінь,
торкаюсь очами чайного лету,
щоб пригадати твої уста.

На твоїм обличчі насіння щастя
землевласник травень щедро посіяв,—
у твоїм обличчі, де росте всесвіт,
буде рости мій дім.

2

Весну прозоро торкаєш, немов обличчя дитини.
Вона глядить на тебе блакитними очима
і стає твоїм добрим другом. Розмовляєте, діти,
про щось зовсім незрозуміле нам.

Вже кружать-дрижать
у жилах вічних птахів розкрилля:
чапля тобі відкриє тайну свого обличчя,
суховії тебе зодягнуть, ливні настелять покрівлю,
сплетеш із жмурів синю долю дня.

А все ж і в твоїй країні заходить буде сонце,
і втоми тиха повинь спинить руки і кроки,
і усмішка твоя тривожно вступить
у тьмяний спогад,
немов хлопчина в таємничий ліс.

СПОМИН ПРО МІСЯЦЬ

* * *

Коли я торкаюся твого обличчя,
кінчики пальців моїх відкриваються цвітом яблуні,
а над нами місяць
живе життям святого.

Тоді в мені народжується
непорочне крайнебо,
і ти його торкаєш,
немов травневий вітер.

* * *

Але колись прийде він,
той місяць, що був нам другом,—
і зловичливим дотиком
перемінить щастя наше в сухий пісок.

А ми ще братимем його в пригорщі
і пересипатимем у жадібних долонях,
марно шукаючи того близького чуда,
яке так довго
було з нами.

Ще будемо разом дивитись у плеса рік
і в плеса наших сердець,
поки нас не протне
холодна свідомість безсилля наших зусиль,—
поки не зрозуміємо,
що все вже нам умерло.

І тоді попрощаємося
ніяковим, трохи розгубленим усміхом,
і підемо одне від одного —
чужинці.

* * *

Десь за сонцями є сні,
і в них є місяця світ.

* * *

Округлі спогади висять
на галузках тиші, дозріваючи,
як сливи. Я знаю:
Іштар пішла від тебе,
і ти — порожній сад,
де білі статуї самотностей
нагадують білість смерті.

* * *

Питанням сполохалися уста.

* * *

Ні, ще не час.

Ще в зірці найдальшій
блищить діамантове тіло смерті
і святочні жести днів живим серпанком
заслоняють свідомість тисячкратно помножених
відображень
твого обличчя. Але пам'ятай: колись побачиш його
знову й знову —

воно буде обрамлене блискучими лезами,
і твій погляд
обернеться в два соляні стовпи —
і твій безвладний погляд
марно шукатиме твоїх власних зіниць.

* * *

Коли
у зіницях моїх зів'януть дзеркала сліз,
коли почорніє листя моїх долонь,
коли
з чола мого впаде овоч останній
і осінь сивооці вщепить у скроні мої,—

будь зо мною тоді.

Будь зо мною тоді,
коли за очима зостанеться тільки
великий порожній білий місяць,

і більш нічого.

Тоді
мене
люби.

* * *

Близькою будь мені.
Ми вийдемо на найдальші грані буття,
ген за скелі, що об них розбиваються
хвилі почувань,
в країну, де просторі плеса
зливаються з сяйвом місяця,
де зайвий рух не заслоняє коливання всесвіту,

де з кожного листка —
з усього —
всякає в нас сік, що дає нам
абсолютну непохитність.

Де в місячному сайві
розпливаються тіні
нашого минулого.

* * *

Піднімеш на долонях
моці місяця
до моїх уст.
Я зцілюю їх,
і вони запалють рівний
вогонь у моїй душі.

Він стане мавстатом:
навколо
пролетять літо, зима, весна,
осінь, літо, зима,
весна,
а він горітиме.

І все, що торкнеться його,
навіть хвилини,
обернеться в колони й дерева.

* * *

Місяць
промінням своїм
перемінює світ, немов очі дитини.

* * *

Місяць — так. Місяць знає
навіть віти,
навіть каміння.

Світло місяця
тіл не вміє ділити
і затаює
мрії й тихі тіні.

Світло місяця
білі міти будує,
і вступаєш
у спомин з найдальших граней.

Світло місяця
діл не вміє судити,
хоч карбує
долі шляхи на долоні.

Світло місяця
тіл не вміє ділити,
хоч уміє
жалом протягти скроні.

Місяць — так. Місяць знає.
Місяць — альфа. Місяць — омега.

* * *

Віддай місяцю все:
і страждання і радість,
і кохання міцне на розпаленій сонцем землі,
і бухавець хліба в руках працьовитих,
і дитинну молитву,
і вагітність мовчання, і співу бентежність,

і погляд спокійний, і спокій цвентарищ,
і озера, і хмари,—

віддай місяцю все,
холодному місяцю.

* * *

Місяць
оздоблює узлюб'я скель,
у камені
вишіптує свій сон,

і в камені
народжуються образи найдалшого минулого.

* * *

Самотні дівчата
носять на грудях стигми місяця —
два відображення його обличчя,—
що сповнюються жадібним стражданням, коли ніч,
що сповнюються нестримною спрагою
і п'ють його повню.

І тоді
в золотих плесах їхнього волосся
палає повня місяця,
а їхні білі стегна —
то палати для нього.

* * *

Тепер приходить те,
про що ми навіть мріяти боялись:
ота промінність,
невмолимо біла.

Ніби місяця кружок
летить нестримно до мого обличчя,—

ніби місяць
світлом проникає
все глибше,
глибше,
глибше у твої зіниці.

* * *

Місяць — так. Місяць знає.
Місяць — альфа. Місяць — омега.

ЕЛОІЗА ГОВОРИТЬ

1

І навіть нам
пора розстатися. Нашу безмежну Цілість
розбито на Північ і Південь. Ніжне
майжещастя (майжевітер, майжецвіт)
немов ніколи не було. Нічого не було. Пустка.

І навіть ми
будемо пити камінь самі-самі,
будемо дивитися на отруйну зелень молодих
могил,
будемо дивитися на маленькі черепа
в зіницях прохожих,
в зіницях батьків і братів,
в зіницях чужих дітей,
і навіть ми...

А стіни своїми мокрими холодними устами
шептатимуть нам:

«Ви зайві,
ви зовсім зайві».

2

У свою господоу ти мене повів,
наші душі злучилися в типі осінніх днів,
наші руки сплелися у танці пінистих морів,
і ти був — спів,
я — спів.

Ти мене, Абеляре, дав мені:
прояснив таємничі тремтіння в дитячій піснi
і зірвав темний овоч найтепліш тривожних хотiнь.

Тепер — ти тiнь.
Я — тiнь.

3

Тепер
тедеуми
пектимуть гарячкою наші уста,
і залишатимуть нас щоночі
зовсім порожніми,
зовсім сухими,
і наші сивоці
шелеститимуть на вітрі,
мов мертве листя.

Безперестанно
будемо слухати
одноманітне шарудіння
пiдошов на камінних ступенях,
які ніколи не зупиняться,
ніколи не дійдуть,
ніколи не дозволять нам спати.

Всю нашу вічність, Абеляре,
ми не зазнаємо найвищого щастя —
щастя Закінчености.

КАССАНДРА ГОВОРИТЬ

1

В подиві брови зводиш. Ти не віриш устам моїм.
Деревом він прокляв би мене

або крислатим кущем:
я зронила би ягід червоне сузір'я в долоні тобі.
Ти спрагу гарячки згасив би,

спочив би у тіні віт,
і розпуття років не роздерло б тебе.

Я хотіла б сказати: лишися, шолом відклади,—
та дороги, як стріли, застрягли в зіницях моїх.

Я хотіла б сказати про ніжність,
про вічність весни,
але то був би зойк божевільних пророків-надій.

Ні, не можеш zostатися тут,—
мусиш устати і йти.

2

Він згоряє у сонці своїм, цей мій день.
Блудниці ноги цілують комусь і просять: «Помри!»
І застаються дерев кістяки та м'ясо зогниле рік.
Я з горлянки рву біль і приношу тобі,

а ти кажеш:

«Це хліб!»

Ти не віриш мені.

Але йди. Хоч не вір, а йди!

Ти не можеш спивитись на мить:
болота тисячами ротів ссуть сандалі твої.

Ти не можеш спочити ніде, бо кондори хижі

ждуть,

бо обрію труп тяжить і піднести чоло не дасть,

бо ти — проклятий, як я:

проклятий прокляттям доріг.

О, підкуй колісницю свою, бо гостре каміння там.

Запали смолокип свій — там ніч!

Зламається білість останніх вестальних дів,—

тож гори на шакалів різким зеленим вогнем.

Тож запалюй столицю днем,

а мене в боротьбі забудь.

ПОЕТОВІ

1

Сьогодні
я поклав на долоню листок
і подумав про тебе, Богдане Ігоре Антоничу:
не було б затісно в листку,
хрущем
було б не страшно.

Сьогодні
я подумав про дні твої,
Богдане Ігоре Антоничу:
кімнати,
де регочуть грамотні міщани,—
а ти:
на щоках рум'яність, немов від швидкого бігу,
і так дуже хочеться досягнути чогось
там...
там...

2

Відображення свої
ти дотиком дитинним лишав на живих свідках:
на липі,
на бджолі,
на ласкавих лисицях.
І вони
казали тобі, хто ти.

Я знаю:
ти був добрий,
такий, як Божі свідки,
такий, як ті,
що їх мордують рибалки й дроворуби,
такий, яких люблять діти,
такий,
як посла з Золотомор'я.

3

Сьогодні
я почув, Богдане Ігоре Антоничу,
як пританцювало до тебе чорне весілля —
чорне весілля
в зелених сап'янцях —
і взяло тебе
у вир своїх пісень.

Не було страшно — ні,
бо ти мав друзів
ласкаволистих,
безмежнооких,—
бо ти знав,
як бути самотнім.

Бо щоніч ти слухав
таємні розмови
доброзичливих Співучасників.

ЛІТАЮЧІ МАШИНИ

1

На снасть з легеньких пташиних костей
натягнути шкіру крил кажанів,
винести на горбок, покласти за вітром:
полетить?

2

Над стрімким обривом співає юнак,
дивний юнак, безіменний юнак.
Під ним вода чекає, вістря скелі чекає,
хмари летять, дерева летять:
полетить він?

КРИЛО ІКАРОВЕ

1

Кристальний первопочаток устав у шостому дні.
Хлопчик був: світ був. М'якостопо
світом новим ступав. Семизорий звір
правду йому співав, найближчу з усіх, без слів.
І ангел був ще молодий.

Кристальний первопочаток устав у шостому дні.
Юнак. Вовка від зла стеріг. Сарнам домівку дав.
Прибігали до нього дні, круг нього дні бігли,
як діти,
і яблуна лету біло йому цвіла —
пречисто.

Кристальний первопочаток устав у шостому дні:
муж. Всесвіт знав. Перше слово добув.
Вибухло в ньому весілля сонця й сонних гадюк
на дюнах над юним морем. Хотів
на вітрі лишити карб свого доброго імени.
Летіти.

2

Кристальний первопочаток упав у сьомому дні.
Зло розлилося. Зливи ласкавих вод землю зривали.
Птиці сонцю закрили таємничі обличчя свої,
вітер емблеми лету злавав, і прийшли
крати куці.

Кристалний первопчаток упав у сьомому дні,
і сьомий день упав. Зосталася ніч,
щоб спутати крила снами гарячих рук,
шалом шалвій, полоном долину. Зімкнулись
кущі, що прийшли. Темні кущі.

Кристалний первопчаток упав у сьомому дні:
до лжесвящеників,

до крамарів кровистих пішов юнак,
первобажання своє глибоко в очах заховавши,
і був. А внуки рибалок знайшли
розбите крило в кущах.

МОВЧИ

Мовчи. Нехай уста роздушать міти,
і з тінню хай не борються вони.
По всій землі зійшли отруйні квіти
твоя найчорнішої вини.

Тепер не час для птиць блакитногрудих,
що ти їх ніс крізь повінь і крізь мор,
бо кожному птицю здавлюють споруди
тобою рукотворених потвор.

Мовчи. Нехай уста згоряють сіллю,
бо шепіт твій тяжких не зрушить криг.
Поглянь: в твоїх льохах взялися цвіллю
старі сторінки наймудріших книг.

Рука, що ласкою була, карає,
і гострий град ламає виноград.
Ти зрадив світ, і світ твій умирає,
тож в край мовчання оберни свій сад.

НЕЗНАЙОМОМУ СТАРШОМУ ПАНОВІ,
ЩО ЙОГО АВТОР
ЧАСТО ЗУСТРІЧАЄ В ПАРКУ

* * *

Вечорами твій погляд причаровують кльомби,
і уста твої шепочуть про тихі речі:
про настурції, про нарцизи,
про структури сніжинок,
про стримані струни Моцартових концертів
і про місяць: він сьогодні, мов медовий демон.

* * *

Але там —
за резедним серпанком,
за акантами кльомбів,
в сутерепах, в мансардах,
у виритих в мурах печерах, у вирвах, у норах,
в кошмарів ангарах —
лицеміра розрахована цнота,
конспіратора контур протертій,
вбивств жадоба угвинчена в мозок чавунний
миролюб, увінчана словом слизистим,
крови хіть у звіченім серці пророка,
гвалтування в бубнявих очах філантропа:
Мародера Держава.

* * *

Інокентії в мантиях чистих,
в акафістах формул стерильних,
в мавколії точних обчислень
шпетно вишіптують змову про світу зраду.

Циклотрони цокочуть, ворожать світу загладу.

* * *

Над магістралями просвистять круки, і кон-
дори, і брудні сови. Над лисинами лжесвячеників
затріпочуть кажани, заребочуть старці сірими
яснами,

і настане Велика Ніч.

Кров'ю сплинуть крилолюби. Прометеї грудь-
ми припадуть до холодних скель, під поштою
жебракка викручуватиме старосвітський вальс на
руїні катеринки, а потім стане дуже чорно,

і прийдуть примарні сни.

З балькона коконом звисне збатожений труп.
Його ноги ніхто не поміє. Під ним тільки став
грамофон, і плаче, і плаче, і плаче, а байдужі про-
хожі топчуть ікону його.

Темніше й холодніше вечорами.

Йде Велика Ніч.

* * *

Вечорами твій погляд причаровують кльомби,
і уста твої шепочуть про ніжні речі.
Невже обман ти? Уста, що шукають,
невже злякались кінцевого слова?

Рука боїться торкнутися серця,
а очі не хочуть глянути в очі.

ПРОЩАННЯ І ПРИВІТ

(Різдвяна ораторія)

Бачили-бо ми зорю Його на сході
і прийшли поклонитись Йому.

Перший:

Щоніч мене прощають білі долоні.
Допобачення днів не такі: натякають на свята,
на надію вітань, викликають вокзали.
Квіти під вікнами,

споконвічна присутність брости,
світлотілі аврори — сибілі тривання,
коливання, кружляння, незмінної зміни —
припливи моря, припливи крові
обіцяють майбутні привіти.

Але щоніч
мене прощають білі долоні.
Щоніч — остаточний кінець і кінцевий початок:
остаточна кінцевість, невідклична розлука,
подорож в край без кохання, захоплення,
без страждання і болю, без розмов і мовчань,
без гонитви, горіння, —
у край без ядра і без грані.

Хор:

Скажи, зоре:
день — це дорога
з якого серця в яке серце?

Невідома тривога,
що нею дрижать хвилини, —
невже вічності передшепіт?

Скажи, зоре:
смерть — це дорога
з якого серця в яке серце?

Другий:

Яркокрика весна, сухозлітна осінь.
Я був ярий, я був ядерний,
як ягня, як ягода, як біла ялина,
як брость, як бистринь — суверен всього навкруги.
Я був юний колись — чистий, як гостія, як космос,
ясний, як сторожеве багаття.
Все пливе, все проходить. Поїзд
відходить о шостій тридцять,
літак відлітає двадцять по першій,
і лишається тільки кімната.

Яркокрика весна, сухозлітна осінь.
Мовчить циркуль, мовчать циферблят і люстро —
балакучі друзі, вчителі певні, плавні з'ясовувачі.
З ними тепер ніяково: так, немов
говорити з кимсь любим, і враз усвідомлюєш,
що його немає в кімнаті.

Все пливе, все проходить.
Стою над хланню знесилення, над тванню заглади,
і світ
мій втікає крізь пальці, світ втікає крізь пальці.

Хор:

Скажи, зоре,
як жити
під корінням дерев?

Скажи, зоре,
як жити
під джерелами рік?

Скажи, зоре,
як жити
на струменях вітру?

Скажи, зоре,
як жити?

Третій:

Patet omnibus veritas.
Хто з нас є справді собою? Хто з нас є справжній?
Я

шукав себе в люстрах із льоду,
в люстрах із полум'я,
в проминанні мрій, твердинь,
вікопомних пам'ятників,
у вічності уст, в обіцянках слів,
у триванні дверей, столів,
стель, в непохитності маяків, маятників,
дитячих пісень.

Я шукав себе в очах жінок, в очах комівоаяжерів,
у зашморгах пристрасти, в мислі корчах,
усюди, де радість, усюди, де смуток.

Patet omnibus veritas.
Серце моє — базарний позер. Ваше серце —

нецирий штукар. І ми
граємо гру немудру під сірим шатром.

У напруженні гри
ми навіть забули слова, що автор нам написав.

Піт і грим,
немов сльози, плывуть із втомлених наших облич,
і вночі,

замість рук, нас обнімають брудні примари хандрю.
І коли нас торкає гарячими устами весна,
ми від зерен ховаємо в дзеркала білість машкар.
А коли нас торкнеться зеленими пальцями смерть,
що побачимо в погляді смерті? Що побачимо там?

Хор:

Я живу, щоб умерти,
дивна провіднице.

Але як стерти
людськості знак
з чола?

Як забути
яблуку зла?

Пристрасть нетлі,
метелика волю
зв'язало жорстоко
павутиння питань.

Кроки по рині,
кроки по ступенях:
тіням закриті
ядро і грань.

Обіцяння блакитне
і чорне прокляття
переломлюють час наш
на день і ніч,

і у глині палає
невгасиме багаття,
і хробак незнищений
заперечує річ.

Зоря:

Не ведіть мене в олив'яні свої кімнати,
не розпинайте мене на вашу химерну криву,
бо навіть найчутливіші апарати
не зміряють струменя, що ним я горю, живу.

Тіло моє склорізне не розложать ніякі кислоти,
не зрозуміє ніхто з вас

складність стокутніх призм:
ваші маленькі примхи жорстоко буде колоти
мій великий Егоцентризм.

Тож покиньте скарби години,
забудьте слова години,
надлюдським зусиллям зречень переступіть межу
і слухайте серцем чистим,
безмежним серцем дитини
те, що я вам скажу.

КАМІННИЙ САД (1956)

В КІМНАТІ СТА ЛЮСТЕР

В кімнаті ста люстер, самозакоханий,
гарно викривленим я бачу себе. І тільки
в сірому саді мурів, на поверхні мурів,
мій відблиск
мене не може зрадити ніколи.

Часто я одягаю пишні шати. Вони
щедробарвно блищать на мені
на мініатюрній сцені мого інтимного театру.
Але у голім

білім світлі, між кущами камінного саду,
убрання зовсім сіріє, блідне казкова маска, стікає
грим гротеску, і я
знову стаю собою.

УСТА ЛИСТЯ

Уста листя, десь близько, кличуть мене.
Богдане! блідо благають.
Мов кохана, запрошують, просять листя уста.

Я не можу прийти. Я ж міста син.
Я син сизого неба, не синього неба весни.
Безсонні сирени мій день і мій сон.

Я бачу весну,
бо клаптик снігу і сажі між-мурами
став трохи меншим,

але знаю весну,
бо десь сповідаються сонцеві листя уста,
і там десь, здається, встає
і тремтливо зростає
чудо забутих богів.

ГРОБИ УНУКІВ

Це тут були гроби моїх унуків,
де ми з тобою, мила, лежимо,
а я тобі — любовник молодий.

У синіх сумерках середньовіччя
коханій я показував траву:
вона росте з дітей моїх дітей.

НІЧНІ МІНІАТЮРИ

ЛЮДИ

Мій малий човен
пропливає повз інші:
між нами глибинь.

ЗОРІ

Я відкрив книгу
завжди нових поезій:
читаю зорі.

МІСЯЦЬ

Сумна ніч носить
медалик коханого,
що вчора згинув.

КОХАННЯ

Дві спілі вишні
на блакитній долоні:
я і кохана.

ХМАРКА

Замість королів
впіймалась в густі сіті
маленька хмарка.

ОЗЕРО

Місячне сяйво
творює на воді чудо:
дорогу з перлів.

ДІВЧИНА

Чорне волосся
прикрасила весною
квітка черешні.

ПОЕТИ

Якщо набридла сірість:

вздовж асфальту бульварів,
між темно-синім листям,
дозріли цитрини-зорі.

Вібує ночі контральто,
читає Поета твори.

Слухаєм ми і звірі.

І ми їх завтра повторим.

ПРОЄКТ ДЛЯ БАЛЕТУ В ТРЬОХ АКТАХ

1

Цю синю тугу хтось невміло назвав кімнатою,
де ми одні. Вимовляю невидні птахи,
і вони пестять летом невідоме. Відчуваю
в кутку кімнати — чотирикутньої туги —
абстракцію твого тіла.

Добре, що ніч, доб-
ре, що ніч, бо не
бачиш абсурдного арлекіна моєї душі,
що
вилетів
піруетами,
заблагав арабесками
і зомлів перед тобою.

2

За вікном: казка.
За вікном ходять монахині, фіолетно усміхаючись,
під галузками, що носять чорні помаранчі.

Лопотять балерини трепітних хотінь.
Хочу
чудотворними кінчиками пальців
слухати мелодії мандолін
у твоєму шаленому волоссі.

Усміхаюсь приховано:
в останньому акті мого балету
ти покохавш мене.

ВЕЧІР

Старий ласкавий поліп розклався на шумах дерев
і розкажує казку про екстази на днах морів.

Мов умовлена зустріч і марне чекання —
ця казка мучить:
золота риба ніжно торкнулась сухого обличчя.

В акваріум мрії хотів би іти я, самотній, сонний,
бо тиша набрякла стражданням свідомости істин.

Самотні ми — я, вечір-поліп і місячна королівна.
На поверхнях самотностей:
мікроагонії мікрокохання.

УЧИТЕЛЬ СВОЇМ УЧНЯМ

Як злоба вам нашепче зраду
у нічну, в лиходумну мить,
гроно світлого винограду
ви в отруту міцну вмочіть.

На оздобленій порцеляні
піднесіть ви його мені,
щоб на ранок, надхненням п'яний,
я спочив у прозорім сні.

Щоб тоді яркоперим півнем —
яркокриким — здалось життя
і щоб пахнув блакитним Півднем
подув вітру з безвороття.

КОЛО

Нагадує квітень червні
і серпні спілих корон.
З думок виростають первні
майбутніх ваготних грон.

Пернату древню данину
приносиш вікам і ти,
і шуму, мов голуб злинув,
пильнуєш, щоб він не втих,

аж потім. Потім, як віти
неstimуть серпня плоди,
згадуватимеш квітень
і схочеш з вина — води.

СЕРЕДА

Сумні пісні співає синя птиця
в печері, в білих тінях двох вогнів:
там важить дні вагань, надій та снів
богиня синьшата, срібнолиця.

У попільник вдаряє блискавиця.
І в сірість — синь очей, і в скаргу — спів,
і в іншим блиску бліднуть барви днів,
і в ночі кучерях таїться криця.

Відвідаєш колись її і ти,
цю середу — богиню середини,
як повертатимеш з життя гостини.

І вмить уже не матимеш мети:
пізнаєш-бо в жорстокості хвилини,
що вже не можна, і не варто, йти.

ДО ГАМЛЕТА

Не перша з книг чи остання,
не мудрість сухого історика —
відповідь на всі ці питання
череп старого Йорика.

Все буде дуже просто:
в сні, не приспавши втомл,
знайдеш давно знайомий
скарб із жовтої кости.

Ранком зведешся з ліжка,
назавжди забувши втрати:
навчить-бо жити, вмирати
його жахлива усмішка.

НОСТАЛЬГІЯ

Ти в тій господі гостював давно,
та не zostавсь. Пішов у холод мли.
Тут хочеш, щоб пісні звідтіль несли
Шопена мрії та бліде вино.

Так часто пестиш спогади стрункі,
що китицями в тьмяній сині ваз:
турбуєшся, щоб не зв'ялив їх час,
щоб не розвіяв пахощі п'янкi.

Це все дарма. Розплився шлях назад.
Його не знайдеш в книгах на столі.
В рояль вливаєш все, чим ти болів,
і жаль вишпитуєш в осінній сад.

ДІЯМАНТ

Я. Василеву

Я — діамант.

Я майже завжди в скрито стисненій долоні.

Мною торгують, купують мною щастя,
мене вимріюють безсонними ночами
і тільки часом повертають перед світлом,
щоб збожеволіти моїм горінням.

(Тоді пригадують свій рік на островах,
ніким не знайдених, їм зовсім невідомих).

Я мертвий та холодний. Це лиш промінь
від сонця, чи від лампи, чи від мрії
горить в мені для них барвистим святом,
тремтить в мені для них дитячим світлом.

Та є хвилини,
коли я оживаю, —
тоді, коли долоня в'яне та холодне.

І я в тремтінні
дивлюся сам у себе:

і я тоді —
 простора
 біла
 далеч.

ТОТ ГОВОРИТЬ

В пісків довершеності тиші шум.
У черепах, що час їх поколов,
безкровна мудрість і безокий сум.

Кому свою ти зберігавш кров?
Чи чуєш ти? У вітрі чуєш ти
безоких тих, безкровних зазив знов.

Пізнати самоту цілком. Іти
без мет: до недосяжних мет, німих.
А потім? Потім черепом лягти.

Пожалься їм. Іди, іди до них.
У ямах від очей не скаче глум.
Там тільки сум. Іди, іди до них.

Опри об череп вухо: тиші шум.
Про вічність мислить висушений ум.

САМ СОН

Хвилина — мимо — голосна,
і сила сонця оддаліла.
Приходиш: «Де моя Даліла?»
Питаєш: «Де моя весна?»

Тягнути будеш жорна днів.
З кутів уввних вперті гноми
дражнити будуть: «Хто ми? Хто ми?»
І прийдуть мари без голів.

Та станеш, суде, сірий цвіллю,
в останнім з чуд над чад кадил
і скотиш дощ скульптур і брил
на гріб сваволі і насиллю.

Хвала — святому божевіллю.

СПІВРОЗМОВНИЦЯ

Затулюєш очі намарне,—
не заховаєш їх.
Хтось говорив про гріх,
п'яний, в брудній каварні.

Про вірність хтось говорив
ротом ярким повії.
Сажу Злий Ангел навіяв
на білість твоєї пори.

«Я ВИМАГАЮ ПОВНИХ ПРАВ»

«Я вимагаю повних прав»,— сказала тінь.
Затріскотів довкола сміх сухих комах,
і кондор прошипів нечистий жарт.

Неповоротливе безсилля спілих книг,
і тлінь покійних днів, і тіло, й кість
не є вже брамою. У павутиння ткані
вмерла мисль. Зосталася лиш снасть
затопленого в морі корабля.

Зосталася лиш твань,
і Чоловіколюбця розп'яли.
Порожнє місто. Хто,
хто знову випустить ласкавих голубів?

(На моря дні
молюск вишіптує молюскові свій гріх).

Тремти!
Вже наступає полк
смертельних, безпощадних муравлів.

«Я вимагаю повних прав»,— сказала тінь.

ВІР МЕНІ

Довір мені себе, чуєш? Вір мені.
Полум'я хтось повірив мені. Сказав:

«Ти вогонь. Гори!»

Я підійшов до себе і себе не знав,
а ти сказала: «Так, це ти». І я повірив тобі.

З великої ватри запалив хтось зелену віть,
встромив її в м'яку землю і сказав мені: «Гори!»
Свіжі листки не хотіли горіти. Чад із кори
під мені очі. Я припав до землі й зарідав.

Але ти, що вкусила з пізнання, пізнала: «Ти муж!»
Тепер я благаю: «Довір себе мені, чуєш, вір мені».

З чорних печер походили звірі,
стояли вкруг віті.
Я не стояв поруч них, як колись,
а стояв перед ними.

Вони ж бо,
побачивши відблиск вогню у зіницях моїх,
налякались навіки. Я кликав за ними: «Пождіть!
Я ваш друг!»

Але ти підійшла і сказала:
«Вони тільки свідки. Ти муж!»
І я вірив тобі. Тепер себе довір мені. Вір мені.

З зелених кімнат дерева виходили,
стали круг віті.
Побачивши відблиск на листі обличчя мого, вони

заніміли навіки.
Я упав на коліна й прохав:

«Покажіть ще раз невідоме!»
Та у гніві вони простягнули між мною і хмарами
сіті.

Але ти, що вкусила з пізнання, пізнала незнане,
і, торкнувши моє наболіле плече, ти сказала:
«Я рай!»
Я повірив тобі. Себе довір мені. Вір мені!

Я побачив свій чорний відблиск на чорній стіні.
Ніч була. Я припав до землі. Я ридав.
Ти ж торкнула уста мої, очі, чоло.
Ти сказала: «Гори!»
Заколихалися зорі на стеблах пісень у чорній траві.

Я горів. Бо я вірив тобі. Я горів.
Мені довір себе тепер.
Вір мені.

ІМПРОВІЗАЦІЯ П'ЯТНАДЦЯТОГО ЛИСТОПАДА

1

Мій ум сьогодні порожній, і не знаю жадної пісні.
Вітер мевами крутить, мов клаптями старих газет
у мертвій сірості неба
над гнило зеленою водою.

Позбулось значення небо:
воно не співає блакитну присутність Бога,
не гримить воно про летючого Сатану.
Воно безсторонне й нудне,
як мутний непогляд
сіроогого трупа.

Непомітно приходить,
глухо стукаючи ціпком,
сліпа мряка.

Зникає остання мева,
і не зостається нічого.

2

Ніщо у мряці не скаже,
що джунглі десь є і півні,
що десь є кораль, морена,
що десь є шляхи, поля.
Що десь на залюднених скверах
квітки продають дівчата.

Нікого немає в мряці,
нічого мряка не бачить.

3

Немає прямовисности й горизонтальности, немає
опертя для простору й часу —
перекупних умовностей.

Зосталась абсолютна реальність.

Свідомість входить у вічність.

ІМПРОВІЗАЦІЯ ОПІВНОЧІ

1

Постукаєш у двері.
Гострі кроки по засмічених дошках підлоги,
і лице — зелена пляма в коридорі:
у мене хвора мати. Не приходь.

2

В кулак тебе стиснуло небо. Воно пітніє.
Тебе вологість тепла душить. Йдеш. Дивує
при бруку німичного дерева упертість чорновіта.
Беззубий регіт чорних вікон знає, що
тебе ув'язнено й ліхтар-сторожа йде все за тобою.

3

В які ж бо двері стукати? Хто прийме тебе? Хто
зрозуміє, що в тебе тіло — корабель,
що в тебе тіло —
каравеля, затоплена на дні якогось моря, і її
цілюють риби, торкаються морські зірки, поліни?

4

Відчуєш Завтра на своїх устах, мов поцілунок.
І вітер завтра понесе урив-
ки фризів
годин,
зефір уламки понесе скульптур блакитної ніщоти.

І скажеш:

«Я існую».

Сьогодні ж ти лиш віддих, зір, слух — невимовний,
а тіло — десь затоплений, в якомусь морі,
корабель.

ІСКРИ МЕНЕ: ІМПРОВІЗАЦІЯ

І знову години.

Я лежу у високих сухих шуварах самоти.
Я лежу в очах юнаків, що молодими померли,
і в шпальтах старих пожовтілих журналів,
і в прощаннях з давно прогуділих вагонів.

Я лежу в шпиталях, у в'язницях, усюди, де сум.
В серці дівчини, що підкладає міну під рейку,
і між бровами юної матері, що ніжно-ніжно
вперше торкає обличчя свого немовляти.

В кінчиках пальців моїх біль клена,
що зронює листя,
в колінах моїх щастя закоханих хлопців,
в ніздрях пах пралень, брудних ресторанів,
троянд на роялі,
між губами зневіра людини, що ліжка на світі
не має.

А ніч, мовчазний ексекUTOR,
списує всю мою власність,
списує всі мої сни, що за них я не міг заплатити.

Завтра ранок розріже надвоє вікно.
Завтра я кину собою по репанім бруку
і буду збирати себе в холодних обличчях прохожих,
шукатиму іскор себе, що їх я сьогодні розсипав.

**НЕ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ЗМІН ТЕМПЕРАТУРИ.
МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕХІДНИХ ДОЩОВИХ БУР
ПІЗНО ВВЕЧЕРІ**

По горах снів кошлаті ведмеді ходять.
Чорних круків білість Божа спалила.
Більше болю не треба. Проте,

коли з ліжка зведуся,
ріже в очі нестерпно червона бандера.

Ну, добре. Я знаю. За ними гноми слідкують.
Крапля дощу, що бачила всесвіт,

мокрим ротом регоче.
І дід одноногий збирає за нами тіні,
збирає будні вчорашні, немов непотрібні газети.

Але мучить привид, що сидить за зеленим листям,
що усмішка його дитяча
блищить на смертельних хвилях,—
чому його хворе обличчя я завжди бачити мушу,
і цілую його, коли любі уста цілую?

Зустрічаю дівчат, що пустиня їм зір забрала,
юнаків зустрічаю, що украто їм усміх море,
і сідаєм гуртом на галузки крилатого клена,
щоб вколисати на вітрі те, що взяло наші завтра.

ARS POETICA

Бути німим, безпристрасним,
як завжди зачинені двері.
Бути забутим, як стара статуя в маленькім місті.
Знати кохання каменя лиш,
непрозоре каменя серце,
і в чорно-білих світлотінях бачити світ.

Забагато зеленого, забагато кармінно-рожевого.
Синьодугасті тіні безпощадно тебе обняли.
Забагато нюансів: кохання, бажання,
страждання,—
закрили життя вони мрякою сумів та втіх.

Шукати лиш суть, лиш обрій буття шукати —
суть буття.
Відчувати простір: літ чорних птахів далеко,
відчувати час: чіткі рисунки в чорних печерах,
і абсолютним вітром розуміти свій день, поете.

ПОЕТОВІ

В собі ти знищив рожі кущ доценту.
Ти вже не є — метелики, нашіплені на плюш.

Душа твоя — паперу білий аркуш,
уважно складений між сторінками
твого ніколи не прочитаного тіла.

Вночі,
перед собою на столі розклавши душу,
на ній накреслюєш вдумливі пляни,
і олівець твердий (не ніжний туш)
витискує твої рисунки раною.

Не млієш вітром поміж кипарисами:
жорстоко
ти риешся в розтятому житті,
і часто тхне від жовтих пальців смертю.

Ти часом мушля, і шепоче час в тобі,
і ти рука,
яка прощає все, що дороге.

ОРФЕЄВІ

1

Туди, де лабіринти тонів, ти не оглядайся,
де місяць віддзеркалився на тисячах площин:
на скелях, на воді,
на нагих спинах у напрузі хижій.

Втікай, втікай у світ тверезих чергувань,
ротацій вимірених, слів,
які цокочуть, як циліндри,
біжи у ніч, до ласк спішних у привагіднім ліжку.

Ти був там раз. Лежав ти перед джерелом.
Не згадуй!
Із нього пісня виповзла, з обличчям білим,
скривленим від болю,
а ти узяв її на руки та несеш родині,
що про неї вже не пам'ятає.

Дзижчать-бо сестри по просторах
і дихають перегорілим киснем,
і сестри, розкриваючи принади,
вилазять із закрученої міді,
і сестри усміхаються,
лишаючи на порцеляні смужки шмінки.

Ти принесеш її назад. Побачиш, може,
її приймуть, а може, лиш попросять на вино,
а може,
посадять в клітку в звіринці міському.

Туди, де день — прабілі гами барв,
не оглядайся тільки,
де місяць віддзеркалюється
в тисячах глибин чудної ночі,
де спини напинаються в тремтінні,
бо повернешся назавжди.

2

Дійти. (Додзвонити: нам немає мет).
Покласти напівмертву батькові до ніг,
торкнутися її чола рукою на прощання
і відійти. Без спогадів. Без слів.

Землі досягнути. Знаю, тяжко.
Тягар-бо ранить синім болем нерви,
лякають з'яви стін обдертих, вікон,
заліплених газетами, одвірків без дверей
і стелі, що ось-ось провалиться, присипле.

Руки простягнуться, потягнуться квиління
імен, облич, розмов.

Спинити схочуть, схочуть завернути,
і черепки кохань впадуть під ноги.

А за плечима:

місяць віддзеркалився у тисячах глибин.

Не думати про втому.

Йти й не спочивати

в господах, де регочуть повновиді конокради.

Дійти. Замкнути круг. І не прийняти
ягняти білого від багька у подяку.
Лиш відійти.

Кудись піти.

Без снів.

З «ПІСНІ ПІСЕНЬ»

* * *

*Зійди ж бо, подруго, зі мною з Ливану,
йди зо мною з Ливану!
Спіши з верхів'я Амани,
з верхів'я Сенира й Ермону,
від леговищ левів,
із гір, де рисі.*

Ходи зо мною.

Дай мені руку.
Ми задовго говорили про вічність.
Дай мені руку,
ми знаємо пристрасть
тільки з картин Тінторетто.

Підемо разом:
може, знайдемо стежку
із цього камінного саду.

* * *

Вчора підійшов до мене
химерний добродій
з борідкою, в пенсне,
іхтіосавр минулого сторіччя:

— Wissen Sie,
in dem Tiergarten hat man alle Tiere getötet.

Дай мені руку.

Недавно я зустрів юнака.
Він хотів говорити з ким-небудь
про жар, що випікає клітини його мозку.

Він сказав мені
(говорив скоро, захлинаючись болем):
— По другій стороні, коли перейти дощ,
стоїть маленький мостик, де зустрічаються дороги.
Туди ходжу щодня, мій друже,
шукати мого олив'яного солдата.

Підемо,
може, знайдемо стежку.

* * *

*Переносне лігво
построїв собі цар Соломон
з дерева з Ливану.
Срібні стовпці,
золоті поруччя,
посідок з пурпурної тканини,
вся середина прибрана з любов'ю
дочок Єрусалимських.*

Біль блищить на нервах,
як роса на павутинні.
Баркаролі ганків, кущів жасмину, шепотів

тихих —

грубі романи —
розривають дитину завчасно
на тисячу маленьких тремтливих карликів.

Що ж, Томас Будденброк,
трудно висіти вічно,
як міст, між двома далекими берегами.

* * *

І знову зустріч:
до мене наближається параноїк.
В його очах горять неони,
в його обличчі скаче мамбо.

Що він скаже мені?

Він проходить біля мене,
монотонно повторюючи:

This is the last stop,
as far as we go!
This is the last stop,
as far as we go!

Дай руку, кохана,
підемо звідділь.
Підемо шукати
інших слів, інших садів.

ЗМІСТ

Стигми крил. *Микола Рябчук* 5

ПОЕЗІЇ

З НОВИХ ВІРШІВ

Сонети

Коваль 18

Доц 19

Вечірня молитва 20

Нарциз 21

Трудніша гра 22

Драматургія 23

Згустки

«Колись мій час на мене вів братом...» 24

«Ця яблуна була мені сестрою...» 25

«Глухий неспокій в листі та квітках...» 26

«У зосередженні безмірних літ...» 27

«Для тебе змайстрував я клітку слів...» 28

«Він знов чужий. Думок і диму клуби» 29

«Великий кусень сонця відламався...» 30

З поетичних буднів

Розмова жінки з поетичним лісом 31

Поетичний хліб 33

МАРЕНУ ТОПИТИ (1980)

Віщун 34

Марену топити 36

Мала легенда 38

Казка про день 40

Лук Філоктета 41

На полях «Іліяди»

1. Герої 43

2. Боги 43

3. Дезертир 44

Монолог капітана Ейгеба 46

П'ятниця сам 48

Вишенський 49

Лист додому 50

Книга з дому 51

Декаданс 52

Блиск і відблиск 53

- Друге перетворення 54
Друга огорожа 55
Мандарин дружині 56
Свята і чорт 57
Три легкі лекції
1. Наука краплин дощу 58
2. Наука річки 59
3. Наука моря 59
Ескізи
1. Мадригал 61
2. Нарікання на грудень 62
Жебрак (З Сальвадоре Квасімодо) 63
Божества (З В. Г. Мервіна) 64
Думаю про Воллеса Стівенса (З Роберта Блая) 65

ОСОБИСТА КЛІО (1967)

- До Кліо 66
Три фрагменти «Слова» 67
Камінь 69
Фавст 70
Дон-Жуан 72
Донна з Генуї 74
Освіта святого Франціска 75
Моцарт 76

Шопен

1. Прелюдія весіннього вечора 77
2. Етюд дощового ранку 78
Бальзак 79
Малий поет 80
Моя Ітака 81
Подорожній 82
Зимовий романс 83
Підступ січня 84
В експресі 85
Пісня для Мар'яни 86
Жовтневий трактат 87
Глухої осені 88
Записки з щоденника
1. Перший вірш 89
2. За вікном 89
3. Виправдання 90
4. Декілька спостережень 91
Мотет (З Еудженіо Монгалє) 93
Дерево плавника (З Річарда Вілбура) 94

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ (1963)

- Дівчині без країни 96
Вечірній чай 97
А потім поїхали додому 98

Безсонна ніч 99
З Готфріда Бенна 100
Танцівниця 101
Пісня жінки під місяцем 102
Три е м б л е м и
1. Краввид і обличчя 103
2. В останнім домі дзеркала 103
3. Відсутність 104
Далеч доріг 105
Святий Августин 106
Каїнові 107
Вітряний Ікар 108
Осіньний Вертер 109
Сьогодні вже не квіти... 110
Неспокійний сон 111
Три вірші про ліс
1. Тим, що в лісі 112
2. Дерева 112
3. В лісі 113
Розрив-трава 114
Старий поет 115
Призначення 116
Питання 117
Осіньний день 118
Готичний вечір 119

Грудневий день 120
Санаторія січня 121
Л о в и н а о д н о р о г а
1. Оdnоріг біля фонтану 122
2. Початок ловів 122
3. Пісня: діва заманює однорога 124
4. Оdnоріг умирає 124

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА (1960)

Промениста зрада 126
Гетсиман 127
Щоб десь рука накреслила 128
Смерть хамелеона 129
Казка 130
Небезпека піску 131
Для Франчески 132
Знову для Франчески 133
Зрада ангела 134
Листопад 135
Грудень 136
З зеленого зошита 137
Спомин про місяць 139
Елоїза говорить 146
Кассандра говорить 148
Поетові 150

Літаючі машини	152
Крило Ікарове	153
Мовчи	155
Незнайомому старшому панові...	156
Прощання і привіт...	159

КАМІННИЙ САД (1956)

В кімнаті ста люстер	164
Уста листя	165
Гроби унуків	166
Нічні мініатюри	167
Поети	169
Проект для балету в трьох актах	170
Вечір	170
Учитель своїм учням	173
Коло	174
Середа	175
До Гамлета	176
Ностальгія	177
Діямант	178
Тот говорить	179
Сам сон	180
Співрозмовниця	181
«Я вимагаю повних прав»	182
Вір мені	183

Імпровізація п'ятнадцятого листопада	185
Імпровізація опівночі	187
Іскри мене...	189
Не передбачається змін...	190
Ars poetica	191
Поетові	192
Орфееві	193
З «Пісні пісень»	195

Литературно-художественное издание

РУБЧАК Богдан
КРЫЛО ИКАРОВО
СТИХОТВОРЕНИЯ

Київ, видавцтво
художественной літератури
«Дніпро»

На українском языкє

Художник *Ю. І. Чарини́ков*
Художне оформлення *Я. М. Яковенка*
Художній редактор *К. Т. Лавро*
Технічний редактор *С. М. Величко*
Коректори *Т. Г. Вілецька,*
Т. В. Грузинська

ИБ № 5077

Здано до складання 07.02.01.
Підписано до друку 22.04.91.
Формат 70×90¹/₃₂. Папір офсетний № 2.
Гарнітура звичайна нова. Друк високий.
Умовн. друк. арк. 7,605. Умовн. фарбовідб. 7,752.
Обл.-вид. арк. 5,18. Тираж 4300 пр.
Зам. 1—28. Ціна 1 крб. 90 к.

Видавництво художньої
літератури «Дніпро».
252601, Київ-МСП,
вул. Володимирська, 42.

Київська книжкова фабрика
«Жовтень».
254655, МСП, Київ-53, вул. Артема, 25.

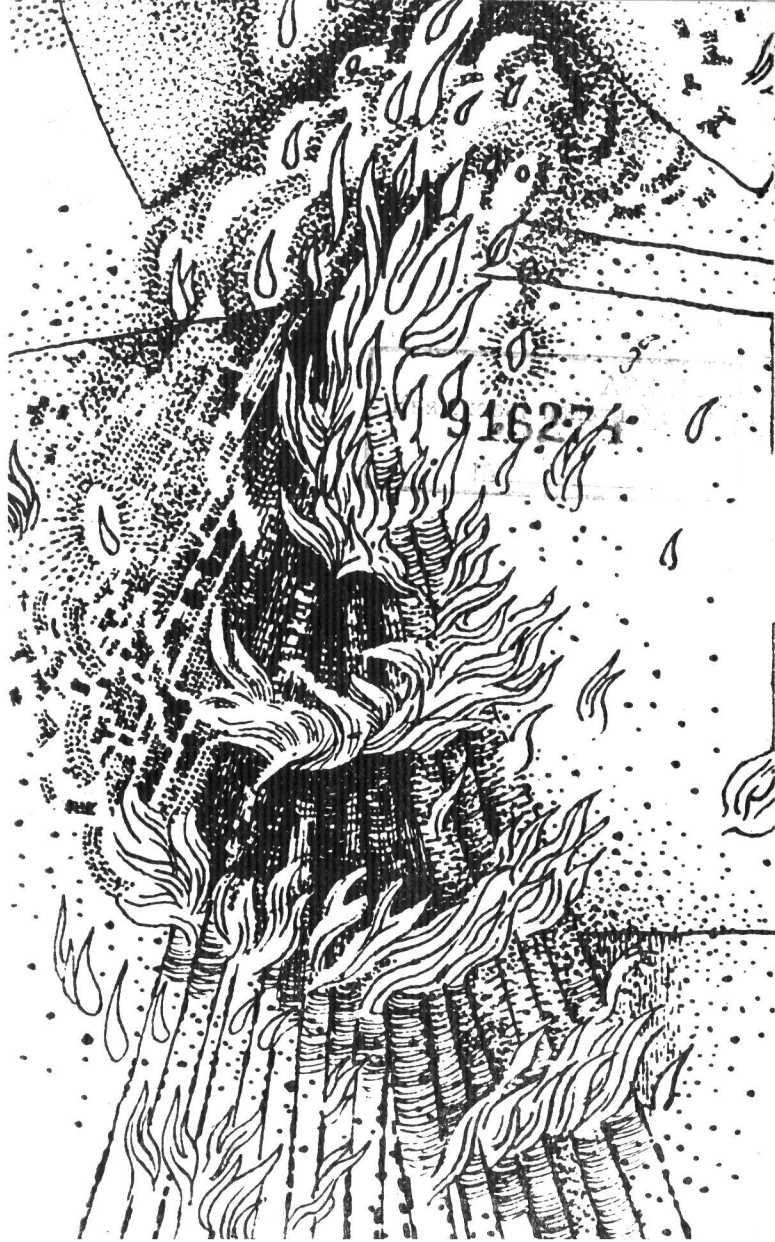
Рубчак Богдан

Р82 Кирило Ікарове: Поезії / Передм. М. Рябчука.— К.: Дніпро, 1991.— 205 с.
ISBN 5-308-01360-8

До цієї книги ввійшли кращі твори Богдана Рубчака — одного з найяскравіших представників поезії української діаспори, професора Іллінойського університету (Чікаго, США). Його віршам притаманні оригінальне образне бачення світу, висока культура письма, пильна увага до тонких порухів людської душі. Збірка прикрасить поетичну бібліотечку шанувальників художнього слова.

Р 4702640202—201 112.92
М205(04)—91

ББК 84Ук6

916274